

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd



Bakalářská práce

Socio-ekonomická obnova vybraného regionu po válce

Sodomková Adéla

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Adéla Sodomková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Socio-ekonomická obnova vybraného regionu po válce

Název anglicky

Socio-economic recovery of the selected region after the war

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit dopady druhé světové války na rozvoj území Českolipska, konkrétně v oblasti bývalého vojenského prostoru Ralsko a Mimoně a navrhnout zlepšující opatření. Oblast Ralsko bude porovnávána s oblastí Třeboně. Oblast Třeboně byla vybrána, protože se z regionu nestal vojenský újezd, a proto je předpokládáno, že region bude mít jiné rozvojové potenciály. Dílčím cílem je identifikace hlavních rozvojových faktorů včetně dosavadních bariér.

Metodika

K dosažení vytyčeného cíle bude zpracována nejprve teoretická a následně praktická část. Teoretická část práce bude zpracována na základě rešerše odborné literatury. Praktická část bude čerpat z dat Českého statistického úřadu. Další data budou získána z polostrukturovaných rozhovorů s lidmi žijící v této oblasti od druhé světové války až po současnost. Získaná data budou použita k porovnání socioekonomické situace s oblastí Třeboně. Na základě analýzy vnitřního a vnějšího prostředí regionu bude vytvořena SWOT analýza, v rámci této analýzy budou zjištěny silné a slabé stránky a také příležitosti a hrozby, které mohou nastat. Praktickou část dále bude doplňovat dotazníkové šetření, kde budou dotazováni respondenti vybraného regionu. Na základě těchto dat a informací ze SWOT analýzy bude následně zhodnocena socio-ekonomická situace daného území a bude vytvořen návrh dalšího možného rozvoje území.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

2. světová válka, bývalý vojenský prostor Ralsko, Mimoň, Třeboňsko, obnova regionu, region, regionální rozvoj, socioekonomická analýza, SWOT analýza

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David; UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace.*

Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

DISMAN, Miroslav; UNIVERZITA KARLOVA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele.*

Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

HONS, Osvald. *Zaniklé obce kolem Ralska.* Ralsko: Město Ralsko, 2014. ISBN 978-80-260-6779-5.

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování.* Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Sálus

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 7. 6. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Socio-ekonomická obnova vybraného regionu po válce" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu práce panu Ing. Jiřímu Sálusovi, za jeho cenné rady, odborné připomínky a věnovaný čas v průběhu konzultací. Dále patří mé poděkování panu Ing. Tomáši Hudíkovi, referentovi rozvoje obce Ralsko, za jeho ochotu a cennou konzultaci při vypracování analýzy rozvoje v obci Ralsko. Vřelé díky také všem obyvatelům Ralska, kteří se podělili o své cenné výpovědi a přispěli k obohacení této práce.

Socio-ekonomická obnova vybraného regionu po válce

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá tématem socioekonomické obnovy obce Ralsko po válce. Cílem bakalářské práce je analyzovat dopady válečného konfliktu na vybrané území a navrhnout opatření pro jeho zlepšení. Identifikovat hlavní rozvojové faktory a bariéry. Teoretická část vychází z odborné literatury, zatímco praktická část využívá data Českého statistického úřadu a rozhovory s obyvateli od období války. Získaná data slouží k porovnání socioekonomické situace s obcí Třeboň. SWOT analýza, založená na analýze vnitřního a vnějšího prostředí, identifikuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Dále praktickou část doplňují výpovědi obyvatel, které jsou použity k celkovému zhodnocení situace a návrhu opatření pro zlepšení životních podmínek v daném regionu. Tyto návrhy práce jsou následně vypsány v závěru práce.

Klíčová slova: 2. světová válka, bývalý vojenský prostor Ralsko, Mimoň, Třeboň, obnova regionu, region, regionální rozvoj, socioekonomická analýza, SWOT analýza

Economic and Social Recovery of the Selected Region After the War

Abstract

This bachelor thesis deals with the topic of socio-economic reconstruction of the village of Ralsko after the war. The aim of the bachelor thesis is to analyse the effects of the war conflict on the selected area and propose measures for its improvement to identify the main development factors and barriers. The theoretical part is based on professional literature, while the practical part uses data from the Czech Statistical Office and interviews with residents since the war. The obtained data is used to compare the socio-economic situation with the municipality of Třeboň. SWOT analysis, based on the analysis of the internal and external environment, identifies strengths, weaknesses, opportunities, and threats. The practical part is complemented by the testimonies of the inhabitants, which are used to assess the overall situation and propose measures to improve living conditions in the region. These suggestions are then listed in the conclusion of the thesis.

Keywords: the Second World War, former military area Ralsko, Třeboň, regional reconstruction, region, regional development, socio-economic analysis, SWOT analysis

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika.....	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika.....	11
3 Teoretická část	12
3.1 Region.....	12
3.1.1 Územně správní struktura ČR.....	13
3.1.2 Typologie regionů.....	14
3.1.3 Typologie regionů z pohledu socioekonomického rozvoje.....	16
3.1.4 Regionální rozvoj.....	18
3.1.5 Disparity mezi regiony.....	20
3.1.6 Regionální politika.....	20
3.2 Socioekonomická analýza	21
3.3 SWOT analýza	23
3.4 Válka	24
3.4.1 Vliv války na region.....	24
3.4.2 Dopady války na regionální a socio-ekonomický rozvoj.....	25
4 Praktická část.....	27
4.1 Charakteristika obce Ralsko	27
4.1.1 Historie obce Ralsko	30
4.1.2 Současnost obce Ralsko	31
4.1.3 Charakteristika referenční obce Třeboň	31
4.2 Demografická struktura.....	32
4.2.1 Demografická struktura obce Ralsko	32
4.2.2 Demografická struktura obce Třeboň.....	34
4.2.3 Porovnání obcí – demografická struktura.....	36
4.3 Trh práce.....	36
4.3.1 Trh práce na území obce Ralsko.....	36
4.3.2 Trh práce v obci Třeboň	39
4.3.3 Porovnání obcí – trh práce.....	40
4.4 Dopravní infrastruktura	40
4.4.1 Dopravní dostupnost v obci Ralsko	40
4.4.2 Dopravní dostupnost v obci Třeboň.....	42
4.4.3 Porovnání obcí – dopravní obslužnost	43
4.5 Občanská vybavenost	43
4.5.1 Občanská vybavenost v obci Ralsko.....	43
4.5.2 Historie občanské vybavenosti obce Ralsko	44

4.5.3	Občanská vybavenost obce Třeboň.....	45
4.5.4	Porovnání obcí – občanská vybavenost.....	45
4.6	Vojenský újezd Ralsko	46
4.7	Povalečné období na území Ralsko.....	46
4.8	Dopady války na území Ralsko	47
5	Zhodnocení a doporučení	50
5.1	SWOT analýza obce Ralsko	50
5.2	Návrh obnovy socio-ekonomického rozvoje obce Ralsko	51
6	Závěr	54
7	Seznam použitých zdrojů	55
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	58
8.1	Seznam obrázků	58
8.2	Seznam tabulek	58
8.3	Seznam grafů	58

1 Úvod

Válka, jakožto zásadní historická událost, má hluboké a dlouhodobé dopady na socioekonomickou strukturu jakékoliv zasažené oblasti. Socioekonomická obnova obce Ralsko po válce tvoří jádro této bakalářské práce. V případě obce Ralsko tyto dopady představují jak výzvu, tak příležitost pro regionální rozvoj a obnovu. Práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to teoretické a praktické.

V teoretické části se práce věnuje nejprve obecnému popisu regionu, v němž se obec Ralsko nachází, a to s ohledem na jeho historický, geografický a socioekonomický kontext. Důraz je kladen na pochopení role, kterou region hraje v širším národním i mezinárodním měřítku, a to především z hlediska regionálního rozvoje. Dále se práce zaměřuje na teorii regionálního rozvoje, přičemž jsou představeny různé přístupy a strategie, které mohou být aplikovány v procesu obnovy. Součástí teoretické části je také rozbor války a jejích dopadů na regiony, s cílem poskytnout ucelený pohled na komplexní vlivy, které mohou války mít na socioekonomickou strukturu.

Praktická část se poté zaměřuje konkrétně na obec Ralsko, kde je nejprve představen detailní popis obce, včetně její historie, geografie, demografie a současné socioekonomické situace. Následuje porovnání s referenčním územím Třeboň, které bylo zvoleno na základě podobných historických a geografických charakteristik. Toto porovnání má za cíl identifikovat klíčové rozdíly a podobnosti, které slouží jako základ pro formulaci strategií obnovy. Důležitou součástí praktické části je SWOT analýza, která poskytuje komplexní pohled na silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby pro obec Ralsko. Na základě této analýzy jsou formulovány návrhy a doporučení pro zlepšení socioekonomické situace v obci. Cílem těchto návrhů je nejenom reagovat na aktuální výzvy, ale také využít potenciál obce pro udržitelný rozvoj a zlepšení životní úrovně jejích obyvatel. Tato práce přináší ucelený pohled na proces obnovy obce Ralsko po válce, přičemž kombinuje teoretické poznatky s praktickým zkoumáním specifické situace. Cílem je nejenom poskytnout akademický příspěvek k tématu regionálního rozvoje a obnovy po válce, ale také předložit konkrétní návrhy, které by mohly být aplikovány pro zlepšení socioekonomické situace v Ralsku.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit dopady válečného konfliktu ve vybraném území v průběhu času a navrhnout zlepšující opatření. Dílčím cílem je identifikace hlavních rozvojových faktorů včetně dosavadních bariér.

2.2 Metodika

K dosažení vytyčeného cíle bude zpracována nejprve teoretická a následně praktická část. Teoretická část práce bude zpracována na základě rešerše odborné literatury. Praktická část bude čerpat z dat Českého statistického úřadu. Další data budou získána z rozhovorů s lidmi žijící v této oblasti od války až po současnost. Získaná data budou použita k porovnání socioekonomické situace s jiným územím. Na základě analýzy vnitřního a vnějšího prostředí regionu bude vytvořena SWOT analýza, v rámci této analýzy budou zjištěny silné a slabé stránky a také příležitosti a hrozby, které mohou nastat. Praktickou část dále budou doplňovat výpovědi obyvatel obce Ralska a Mimoně, kde budou dotazováni respondenti vybraného regionu. Na základě těchto dat a informací ze SWOT analýzy bude následně zhodnocena socioekonomická situace daného území a bude vytvořen návrh ke zlepšení životní situace na území.

3 Teoretická část

Teoretická část práce slouží k seznámení čtenáře se základními pojmy, jejichž znalost je nezbytná pro pochopení praktické části práce. Hlavní kapitoly teoretické části se týkají regionu, socioekonomické analýzy, SWOT analýzy a války.

3.1 Region

Pojem region by měl být chápán v závislosti na konkrétním kontextu použití nebo oblasti zájmu. Různé metodiky popisují způsoby, jak definovat a identifikovat regiony. V České republice se termín region častěji používá k označení geografických oblastí, které vznikly v důsledku historického vývoje. V tomto kontextu bude v této práci pojem region vnímán jako geografická oblast, která odpovídá bývalým okresům v rámci územního členění státu. Nicméně není vyloučeno používání termínu region i na základě administrativního členění, například ke sdružení okresů v rámci konkrétního kraje. Kromě toho to nevyklučuje použití termínu region podle standardizovaného evropského členění NUTS. Existují různé způsoby, jak regiony dělit. Zásadní rozlišení spočívá v rozdělení na přirozený a administrativní regiony (Stejskal, Kovárník, 2009).

Pojem přirozený region označuje geografické území, které má specifické rozložení funkcí mezi jeho jádrem a okolním zázemím. Vztahová uzavřenost tohoto územního celku je relativním pojmem. To znamená, že žádný region není absolutně izolovaný a vždy má určitý vztah k jiným regionům nebo k dalším regionům.

Administrativní regiony jsou definovány s ohledem na účely veřejné správy a obvykle se snaží dosáhnout podobné velikosti. Tím pádem jsou často vnímány jako umělé regiony, které někdy nedokáží přesně odrážet skutečné procesy a vztahy v daném území. Bez ohledu na to, zda se jedná o okresy, kraje nebo regiony soudržnosti, na všech těchto úrovních administrativního členění se vyskytuje určitá míra odlišnosti od přirozených regionů (Stejskal, Kovárník, 2009).

Region lze definovat jako území vymezené na základě společných znaků. Regionem se také označují územně-správní celky. Dále i jako území s vyznačenými hranicemi, díky svým hranicím se odlišuje od ostatních územních jednotek (Skokan, 2008).

Region je geografické území, které má jasně definované charakteristické rysy a disponuje specifickou infrastrukturou, která slouží k podpoře společných cílů týkajících se rozvoje regionu a zvyšování životního standardu obyvatel (Skokan, 2003).

Dle zákona o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb. se územní celek definuje jako geografická oblast ohraničená administrativními hranicemi krajů, okresů, obcí nebo sdružení obcí, která je cílem podpory a podpory pro svůj rozvoj (Stejskal a Kovárník, 2009).

Území má svou identitu, která tvoří několik specifických rysů, jako je krajina, podnebí, jazyk, etnický původ nebo správní hranice. Hranice regionu jsou určovány na základě:

- přírodních hranic;
- historických hranic;
- správných hranic.

Eurostat založil tzv. „Klasifikaci územních statistických jednotek“, která má klasifikovat NUTS. Tato klasifikace umožňuje členit území Evropské unie za účelem vytváření regionálních statistik pro Společenství (ČSÚ, 2019).

3.1.1 Územně správní struktura ČR

Při stanovování optimálního rozsahu územních správních celků se často pracuje s určitými kritérii. Tato kritéria mohou zahrnovat minimální a maximální velikost územního správního celku, přičemž se klade důraz na dosažení přibližné podobnosti mezi celky v oblastech, jako jsou rozloha, počet obyvatel a míra ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje. Kromě toho se zohledňuje také dopravní dostupnost. Psychologické a sociologické argumenty spolu s ekonomickými aspekty jsou také důležité faktory. Při tomto procesu je nezbytné brát v úvahu komplexní soubor právních, regionálních, ekonomických, politických a kulturních vztahů, které ovlivňují územní samosprávu (Grospič a kolektiv, 2008).

Pro určení rozsahu vyšších územních samosprávních celků v České republice byla použita řada kritérií, mezi která patří následující:

- významná sídla v oblasti s relativně přirozeným vlivem na okolní region, vybavená dobře rozvinutou infrastrukturou pro občanské potřeby, s možností dojíždění za prací a službami, migrační centra;
- kvantifikovatelné údaje o regionální struktuře ČR, např. komplexní funkční velikost a počet obyvatel nad 80 000 v krajských centrech;

- historické a historicko-geografické aspekty;
- fyzicko-geografické charakteristiky, včetně přírodních bariér, terénu, průběh vodních toků, lesních komplexů a dalších;
- regionální, politické, kulturní a sociální vztahy v rámci území, nahlížené v jejich historicky podmíněném kontextu s konkrétními přírodními centry a jejich regiony (Grospič a kolektiv, 2008).

3.1.2 Typologie regionů

V Evropské unii se využívá tzv. nomenklatura územních statistických jednotek, známá jako NUTS, k usnadnění různých srovnání a analýzy. Tato klasifikace má zásadní význam, nejen pro statistické potřeby EU, ale také pro začlenění regionů různých úrovní do cílů strukturální politiky EU. Jednotky NUTS jsou klíčové pro sběr dat v oblasti regionální a ekonomické statistiky, a to včetně sledování míry nezaměstnanosti, výpočtu regionálního hrubého domácího produktu (HDP) a shromažďování populačních údajů. V kontextu regionální politiky poslouží NUTS jako základní územní rámec pro hodnocení podpory strukturálních fondů a mohou zahrnovat jedno nebo více územně správních jednotek v rámci jednotlivých států (Grospič a kolektiv, 2008).

Při určování územního vymezení NUTS je důležité brát v úvahu nejen existenci územně správních úrovní, ale také zajistit, že dohromady tvoří vhodnou kombinaci, a zohlednit jejich velikost vzhledem k potřebám Evropské unie.

V příslušném nařízení o jednotkách NUTS jsou stanoveny minimální a maximální hodnoty pro tři hlavní úrovně regionů NUTS, které slouží jako referenční rámec pro tuto klasifikaci. Minimální a maximální hodnoty jsou zobrazeny v tabulce číslo 1 (Grospič a kolektiv, 2008).

Tabulka 1 Úrovně NUTS

Úroveň	Minimum	Maximum
NUTS 1	3 miliony	7 milionů
NUTS 2	800 000	3 miliony
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle Grospič a kolektiv (2008)

- NUTS 1 – tato úroveň je jednotkou typu velkých oblastí daného státu (největší regionální srovnávací jednotkou);
- NUTS 2 – je územní jednotkou řádově nižší;
- NUTS 3 – odpovídá úrovni okresů a případně krajů. Obec Ralsko leží v Libereckém kraji;
- LAU 1 – okresy, popisovaná obec patří do okresu Česká Lípa;
- LAU 2 – obce a skupiny obcí, do této skupiny patří i popisovaná obec Ralsko, která má přes 2 000 obyvatel (Grospič a kolektiv, 2008).

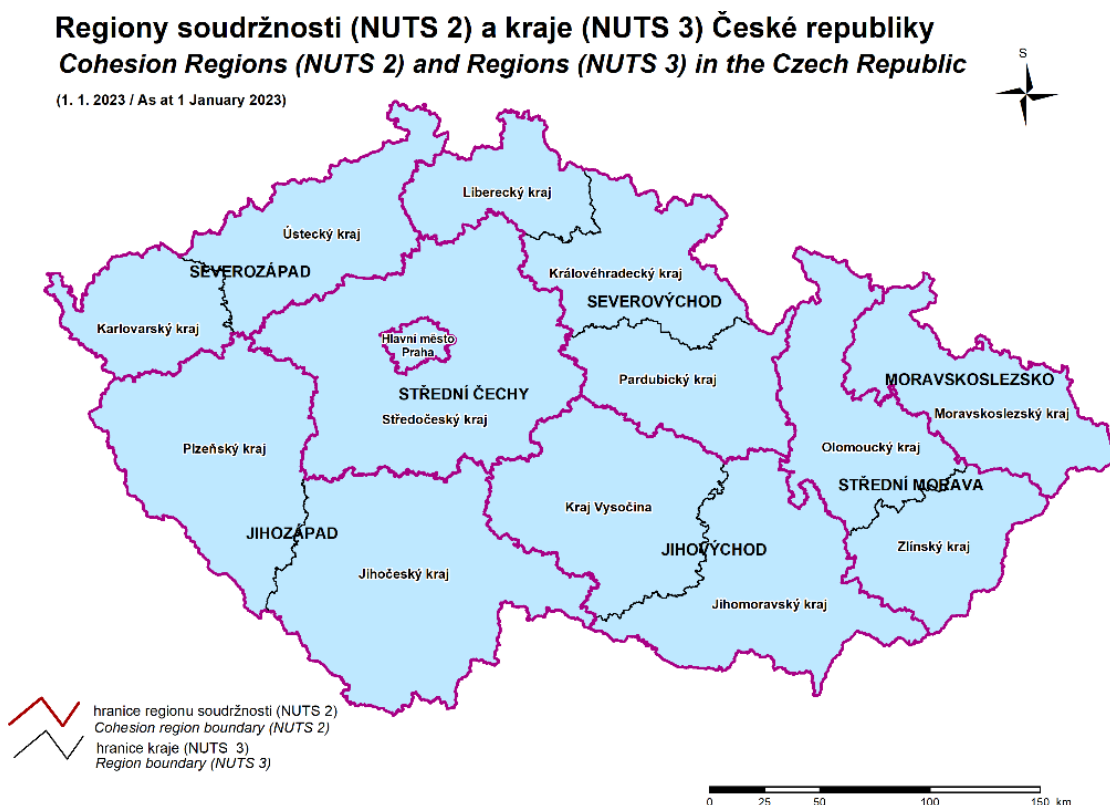
Podle zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, je území ČR s účinností od 1. 1. 2000 rozděleno na 14 krajů a 77 okresů. Česká republika je rozdělena na jednotlivé úrovně NUTS, NUTS 1 je celá Česká republika, NUTS 2 jsou regiony soudržnosti, NUTS 3 jsou kraje. NUTS 4 jsou okresy, také se používá Místní administrativní jednotka LAU 1. NUTS 5 je nejmenší lokální jednotka, obce či skupiny obcí LAU 2.

Jednotky na území České republiky byly definovány v souladu s dohodou s Eurostatem následovně:

- NUTS 1 – celé území České republiky;
- NUTS 2–8 územních jednotek, regiony soudržnosti;
- NUTS 3–14 krajů;
- LAU 1 (NUTS 4) – 77 okresů;
- LAU 2 (NUTS 5) – obce; cca 6260 (Grospič a kolektiv, 2008).

Pro přesný popis je na mapě České republiky v obrázku číslo 1 znázorněno přesné ohraničení krajů a regionů soudržnosti.

Obrázek 1 Regiony soudržnosti a kraje ČR



Zdroj: ČSÚ, Mapy, kartogramy – Území a sídelní struktura (2023)

3.1.3 Typologie regionů z pohledu socioekonomického rozvoje

V minulém období byla ekonomická výkonnost a regionální vývoj v České republice zejména ovlivněn transformačním procesem, který započal na začátku devadesátých let minulého století. Na samém počátku této transformace měla česká ekonomika minimální rozdíly mezi regiony, jak z hlediska hospodářských, tak sociálních ukazatelů. Během samotného procesu transformace však došlo k výraznému vzniku regionálních rozdílů, které dosud nebyly zásadně vyrovnány. Tyto nerovnosti lze charakterizovat pomocí několika ukazatelů, včetně míry nezaměstnanosti, hrubého domácího produktu, úrovně investic včetně zahraničních investic, průměrných mezd, rozvoje infrastruktury a dalších faktorů (Grospič a kolektiv, 2008).

K hodnocení regionů z hlediska jejich socioekonomického rozvoje využíváme správní regiony, jako jsou kraje a regiony soudržnosti. Pokud jde o typologii regionů, které vykazují slabiny ve svém socioekonomickém rozvoji, lze na území České republiky identifikovat následující kategorie regionů:

Úrovně NUTS 2 – regiony soudržnosti

- 1. Regiony rychle se rozvíjející** – V České republice existuje pouze jeden region soudržnosti – region Praha. Tento region má mnoho komparativních výhod oproti ostatním regionům, což se projevuje v pozitivních ukazatelích. Hlavní předností Prahy je její postavení v ekonomickém, sociálním, kulturním, vzdělanostním a politicko-administrativním centru ČR. Kromě toho má region Praha nadprůměrně rozvinutou infrastrukturu v rámci ČR. Je také známá nejvyššími průměrnými mzdami v ČR, což příznivě ovlivňuje celkovou kupní sílu obyvatel. Vysoká úroveň vzdělanosti a přítomnost společností v tomto regionu přispívají k přílivu přímých zahraničních investic a posilují pozici Prahy jako dominantního centra inovačního podnikání v ČR.
- 2. Regiony rozvíjející se** – Mezi tyto regiony řadíme regiony soudržnosti Jihozápad a Střední Čechy. Zařazení Jihozápadního regionu do této kategorie je především důsledkem úspěšného rozvoje Plzeňského kraje a jeho centra, města Plzně. Tento region těží zejména ze své výhodné geografické polohy, bohatých průmyslových tradic, přítoku zahraničních investic a vysoké úrovně vzdělání. Jihozápadní region prokazuje vysokou dynamiku růstu v mnoha ukazatelích.
Region soudržnosti Střední Čechy má značný potenciál pro růst, zejména díky své poloze, která zahrnuje i hlavní město Prahu. Tento region disponuje několika silnými růstovými centry a prosperujícími okresy. Zároveň v oblasti Středních Čech dochází k rozvoji služeb a průmyslové výroby, které jsou úzce propojeny s Prahou.
- 3. Region s nízkou dynamikou růstu** – Mezi tuto kategorii můžeme zařadit regiony soudržnosti Jihovýchod a Severovýchod. Zařazení regionu Jihovýchodu do této skupiny je především ovlivněno jeho vnitřní různorodostí, protože tento region zahrnuje dva kraje, které se rozvíjí odlišně – Vysočinu a Jihomoravský kraj.
Region Severovýchod se skládá ze tří krajů, rozvoj těchto krajů pozitivně ovlivňuje celkovou výkonnost celého regionu soudržnosti.
- 4. Regiony zaostávající** – Zahrnutí regionu Střední Morava do této kategorie je důsledkem celkově nepříznivých charakteristik tohoto regionu. Střední Morava

vykazovala a vykazuje i nadále některé nevyřešené problémy, jako je například nízká úroveň rozvoje a pomalejší růstová dynamika v oblasti Hané.

- 5. Regiony upadající** – Tuto kategorii tvoří regiony soudržnosti Moravskoslezsko a Severozápad. Zařazení těchto regionů do kategorie, která prochází ekonomickým úpadkem, je motivováno především jejich neuspokojivými hospodářskými výsledky, které se nezlepšují (Grospič a kolektiv, 2008).

Úroveň NUTS 3 – kraje

- 1. Regiony rychle se rozvíjející** – Praha
- 2. Regiony rozvíjející se** – Středočeský kraj, Plzeňský kraj a Jihomoravský kraj. Plzeňský kraj je zařazen do této skupiny díky úspěšnému procesu tvorby pracovních míst v nově se rozvíjejících průmyslových zónách a podnicích. Jihomoravský kraj patří do této skupiny především díky dominantnímu postavení brněnské aglomerace.
- 3. Regiony s nízkou dynamikou růstu** – Jihočeský, Královéhradecký, Pardubický, Zlínský, Liberecký kraj. Tyto kraje se na jedné straně mohou pochlubit výbornými výsledky v některých ukazatelích, nicméně zároveň v mnoha dalších ukazatelích nedosahují průměrné úrovně v České republice. Hlavním problémem je zejména nedostatečná dopravní dostupnost a také existence závislých venkovských mikroregionů, které zaostávají.
- 4. Regiony zaostávající** – Vysočina, Karlovarský kraj. Území kraje Vysočina se stává územím bez výrazné průmyslové výroby a má spíše venkovský charakter. Karlovarský kraj má špatné dopravní spojení s ostatními centry v ČR, potýká se s velmi nízkým růstem HDP.
- 5. Regiony upadající** – Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, Ústecký kraj. Všechny kraje mají zásadní problémy v socioekonomickém rozvoji. Problémy spojené s vysokou mírou nezaměstnanosti, odchod mladé a kvalifikované pracovní síly (Grospič a kolektiv, 2008).

3.1.4 Regionální rozvoj

Regionálním rozvojem rozumíme souhrn procesů, které probíhají uvnitř regionu a týkají se růstu pozitivních ekonomických, sociálních, enviromentálních a jiných proměn regionu. Tyto proměny vedou k vyšší konkurenceschopnosti regionu, zvyšování životní úrovně a kvality života obyvatel. Dochází k dynamickému a vyváženému rozvoji regionální struktury

příslušného územního celku a jeho částí, a odstraňování či zmírňování regionálních disparit (Sucháček, 2005).

Regionálním rozvojem se rozumí cílený ekonomický rozvoj oblastí větších než geograficky vymezená města. I v tomto případě platí teoretické dělení na ekonomický rozvoj a multidimenzionální rozvoj. Regionálním rozvojem lze v užším smyslu vyjádřit pouze ekonomický rozvoj určitého geografického celku. V současnosti se pod tímto pojmem obvykle rozumí celkový růst socioekonomického potenciálu a úrovně regionu, aktivace místního rozvojového potenciálu, zlepšení konkurenceschopnosti apod. Z praktického hlediska regionální politiky jde o zavedený pojem, který označuje cílené, strategicky zaměřené a koordinované úsilí místních aktérů zaměřené na zlepšení místní sociální, ekonomické a environmentální úrovně a celkové kvality života místních obyvatel (Stejskal, Kovarník, 2009).

Prvním konceptem regionálního rozvoje je akademický přístup. Lze ji definovat jako aplikaci vědy, zejména ekonomie, geografie a sociologie. Teorie zahrnující jevy, procesy a vztahy ve specifických prostorech ovlivněných fyzickou geografii, ekonomikou a sociálními podmínkami v daném regionu. Akademický přístup je založen na hledání příčin, rozmístění ekonomické aktivity, nerovnoměrného osídlení a na následném hledání vhodných nástrojů k ovlivnění těchto příčin a faktorů rozvoje. Toto vymezení vytváří pro regionální politiku výsledek, který je využit pro praktickou stránku regionálního rozvoje (Wokoun, 2008).

Druhé pojetí regionálního rozvoje je praktický přístup. Praktický přístup slouží k vymezení území. Tento přístup využívá prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a přírodních zdrojů. Výsledkem těchto využití vzniká lepší konkurenceschopnost soukromé sféry. Tedy se zvyšuje životní úroveň obyvatel a zlepšuje se stav životního prostředí.

Ohodnocujeme stav regionu těmito faktory:

- průměrná mzda;
- míra nezaměstnanosti;
- průměrný HDP na obyvatele;
- vzdělanostní mzda;
- kvalita infrastruktury;
- stav životního prostředí (Wokoun, 2008).

3.1.5 Disparity mezi regiony

Disparity mezi regiony lze definovat jako rozdíly nebo nerovnosti mezi regiony, oblastmi nebo místy v rámci určitého území. Rozdíly mohou zahrnovat sociální nerovnost, přístup k zdravotní péči, ekonomickou či sociální nerovnost, vzdělávání, zaměstnanosti a mnoho dalších aspektů. Řešení regionální disparity a rozvoje regionů představují dlouhodobý proces pro správnou funkci základních civilizačních hodnot a kvality života. K zabezpečení správného chodu rozvoje regionů je potřeba vytvářet podmínky pro zmírnění negativních regionálních disparit (Wokoun, 2007).

Tyto disparity mohou být způsobeny různými faktory, a to historickými, politickými, sociálními či ekonomickými. Disparity lze analyzovat a měřit několika způsoby. Mezi běžnými ukazateli patří například:

- HDP na obyvatele: porovnání hrubého domácího produktu na obyvatele mezi různými regiony;
- zaměstnanost: míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti v různých regionech;
- vzdělání: srovnání úrovně vzdělávání mezi regiony. Toto je klíčovým faktorem pro sociální a ekonomický rozvoj;
- sociální ukazatele: míra kriminality, míra chudoby, kvalita bydlení a další sociální faktory.

Regionální politika vznikla díky negativním disparitám, které jsou v dnešní době velmi důležitým faktorem pro regionální rozvoj. Odchylky mezi regiony mohou být důležité pro politické rozhodování a zaměřování se na vyrovnání těchto disparit (Hučka, 2008).

3.1.6 Regionální politika

V současné době neexistuje žádná uznávaná definice pojmu regionální politika. Politiku můžeme chápat jako nástroj k ovlivnění rozmístění socioekonomických zdrojů a aktivit za účelem rozvoje regionů (Stejskal, 2009).

Regionální politika představuje všechny veřejné intervence zaměřené na zlepšení geografického rozložení ekonomické aktivity, na nápravu některých prostorových důsledků tržní ekonomiky za účelem dosažení dvou na sobě závislých cílů – hospodářského růstu a zlepšení sociální distribuce ekonomických efektů (Vanhove, Klaassen, 1987).

Regionální politika je ta část státní politiky, která ovlivňuje distribuci hlavních ekonomických zdrojů a činností na celém území země nebo na jeho části. Zahrnuje opatření,

kteřá na jedné straně pomohou zvýšit úroveň ekonomické aktivity v oblastech s vysokou nezaměstnaností a malou nadějí na přirozený ekonomický růst, a na straně druhé opatření ke kontrole ekonomické aktivity v oblastech, které rostou příliš rychle (Stejskal, 2009).

Regionální politika vznikla díky meziregionálním rozdílům. Vedle prosperujících regionů s vysokou životní úrovní nalezneme regiony s nízkou ekonomickou výkonností a dalšími sociálními problémy. Lze rozlišit tři hlavní typy těchto regionů:

- regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji;
- regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů;
- regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími (Grospič a kol., 2008).

Vymezení regionální politiky je podmíněno sociálně ekonomickou situací. Regionální politiku lze charakterizovat také jako soubor opatření či nástrojů, díky kterým má dojít ke zmírnění či odstranění disparit v ekonomickém rozvoji (Vanhove, 1987).

3.2 Socioekonomická analýza

Socioekonomická analýza je metoda, která se zabývá studiem a hodnocením vztahů mezi socio-kulturními faktory a ekonomickými jevy v určitém regionu, společnosti nebo oblasti. Cílem této analýzy je porozumět sociálním a ekonomickým procesům a jejich vzájemnému ovlivňování. Socioekonomická analýza se často používá k posouzení dopadu konkrétních politik, projektů nebo událostí na společnost a ekonomiku. Tato analýza může zahrnovat sběr a analýzu dat týkajících se zaměstnanosti, příjmů, vzdělání, zdraví, chudoby, sociálních nerovností a dalších sociálních a ekonomických ukazatelů. Je nástrojem pro lepší porozumění složitých vztahů mezi sociálními a ekonomickými faktory a pro navrhování efektivních politik a opatření na zlepšení kvality života a ekonomického rozvoje (Tvrđý, 2004).

Hodnocení určitého regionu (města) by mělo být prováděno prostřednictvím komplexního socioekonomického přístupu k danému území, což zahrnuje zkoumání jeho historického vývoje a současné situace. Tím je definován základní obsah situační analýzy. Hlavním cílem analýzy prostředí je získání relevantních a co nejobjektivnějších informací o místní ekonomice a jejím postavení v rámci širšího ekonomického rámce, obvykle v národním měřítku. Situační analýza nepokřývá pouze ekonomické aspekty, ale také sociální, demografické, environmentální a další relevantní faktory. Analýza situace může být prováděna jak z kvantitativního, tak z kvalitativního hlediska. Kvantitativní analýza může být omezena na

současné údaje o klíčových ekonomických a demografických indikátorech a trendech (RegioPartner, 2023).

Obvykle se situační analýza soustředí na následující klíčové oblasti:

Obyvatelstvo

- demografická analýza;
- sociální diference obyvatelstva, životní úroveň;
- zaměstnanost;
- životní styl atd.

Ekonomická činnost

- průmyslové a stavební činnosti;
- zemědělské činnosti, lesnictví a vodní hospodářství;
- obchodní a jiné činnosti výrobní povahy;
- výrobní služby;
- nevýrobní služby.

Infrastruktura

- dopravní infrastruktura;
- obslužnost území technickou infrastrukturou;
- bydlení, veřejné služby;
- surovinové a energetické zdroje.

Životní prostředí

- čistota v obci;
- ovzduší, voda, půda;
- odpady;
- péče o krajinu.

Činitelé

- je důležité identifikovat všechny subjekty, kteří mají pozitivní vliv nebo potenciál k pozitivnímu vlivu na rozvoj regionu. Mezi tyto subjekty mohou patřit orgány státní a regionální správy, různá sdružení, podniky, družstva, charitativní organizace, humanitární instituce, kulturní instituce a další (RegioPartner, 2023).

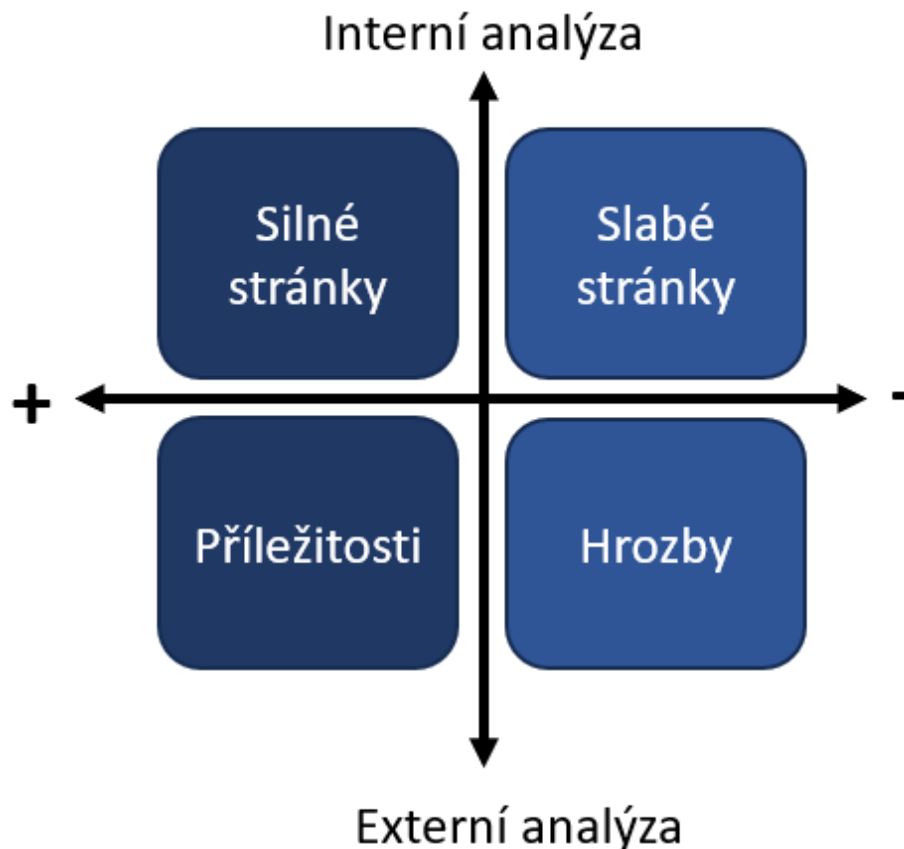
3.3 SWOT analýza

SWOT analýza je metoda, která umožňuje identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s určitým typem podnikání, konkrétní firmou nebo podnikatelským záměrem. Tato analýza umožňuje provést komplexní hodnocení fungování firmy, identifikovat problémy a nové možnosti pro růst. SWOT analýza je důležitou součástí strategického, dlouhodobého plánování společnosti (Kotler, 2004).

S ohledem na to, že SWOT analýza je univerzální a patří mezi nejčastěji používané metody, má široké uplatnění. Původně byla navržena pro hodnocení celé organizace, ale dnes se rozšířila i na hodnocení jednotlivých sektorů v rámci organizace, produktů této organizace, a dokonce se používá i pro osobní hodnocení během pracovních pohovorů. Název této analýzy vychází z počátečních písmen anglických termínů popisujících jednotlivé faktory:

- strengths = silné stránky, přednosti subjektu;
- weaknesses = slabé stránky, nedostatky subjektu;
- opportunities = příležitosti, možnosti subjektu;
- threats = hrozby, rizika subjektu (Kotler, 2004).

Obrázek 2 SWOT analýza



Zdroj: Vlastní zpracování dle Malá marketingová (2018)

SWOT analýza se skládá z dvou částí, a to interní analýzy a analýzy externí. Cílem externí analýzy je identifikovat potenciální příležitosti pro růst společnosti a současně identifikovat hrozby, které by mohly ovlivnit nebo ohrozit současnou pozici firmy na trhu. Účelem interní analýzy je posoudit silné a slabé stránky organizace, a na základě toho určit její výhody, ale také identifikovat nedostatky, které mohou ovlivnit výkonnost a konkurenceschopnost subjektu, a to jak ekonomicky, tak strategicky (Kotler, 2013).

3.4 Válka

Válku lze charakterizovat jako rozsáhlý ozbrojený konflikt, v němž jsou přímo zapojeny dvě nebo více ozbrojené strany, přičemž platí následující:

- alespoň jedna strana má ozbrojené síly, které jsou oficiálně součástí vlády;
- na obou stranách konfliktu existuje alespoň jedna centrálně řízená organizace, která koordinuje válečné operace, ačkoliv může být omezena na organizovanou obranu nebo strategicko-taktické útoky (včetně partyzánské války nebo guerillových akcí);
- ozbrojené operace vykazují určitou míru kontinuity, což znamená, že obě strany sledují určitou strategii (Gantzel, 2001).

Někteří odborníci používají pojem válka pouze pro ozbrojené střety určité závažnosti, přičemž často používají počet obětí, zejména počet mrtvých, jako ukazatel této závažnosti. Ozbrojené konflikty lze rozdělit do tří kategorií:

1. Menší ozbrojený konflikt, kde počet obětí v souvislosti s bojem během konfliktu dosáhne nejméně 25, ale nepřesáhne 1000.
2. Střední ozbrojený konflikt, kde počet obětí v souvislosti s bojem dosáhne během konfliktu alespoň 1000, ale nepřesáhne 1000 v každém roce konfliktu.
3. Válka, kde počet obětí v souvislosti s bojem překročí 1000 v každém roce trvání konfliktu (Ericsson, 2004).

3.4.1 Vliv války na region

Válka může region ovlivnit na mnoho způsobů a zasáhnout různé aspekty jeho života. Níže jsou uvedeny některé z hlavních způsobů, jak válka může ovlivnit region:

1. Sociální dopady:
 - migrace a vysídlení – války často vedou k masové migraci a vysídlení populace, což může změnit demografii regionu a vést k novým sociálním výzvám;

- sociální nerovnost – ztráta domovů, životních prostorů a základních služeb může zvýšit sociální nerovnosti a vytvářet nové vrstvy zranitelných lidí.
2. Ekonomické důsledky:
 - ztráta infrastruktury – válka často ničí infrastrukturu, včetně silnic, mostů, elektráren a průmyslových zařízení, což má značný negativní dopad na ekonomiku regionu;
 - ztráta výrobní kapacity – výrobní odvětví může být vážně postiženo, což vede k poklesu ekonomické aktivity a ztrátě pracovních míst.
 3. Enviromentální důsledky: použití vojenských sil a zbraní může způsobit trvalé škody na životním prostředí, včetně odlesňování, znečištění a ztráty biodiverzity. Války mohou přispívat k většímu znečištění prostředí kvůli používání toxických látek a ničení průmyslových zařízení.
 4. Regionální nestabilita: války mohou způsobit nestabilitu a zvýšit riziko dalších konfliktů v blízkém okolí.
 5. Politické transformace: války mohou vést k vytvoření nových států, změnám hranic a vzniku politických entit, což ovlivňuje geopolitický kontext regionu. Vítězství či porážka v konfliktu může vést k posunům v politickém vedení a ovlivnit politickou stabilitu regionu.
 6. Dlouhodobé následky:
 - postkonfliktní obnova – po ukončení konfliktu může region čelit výzvám obnovy, včetně rekonstrukce infrastruktury, sociálních systémů a hospodářství;
 - trauma a psychické důsledky – lidé v postižených regionech mohou trpět dlouhodobými psychickými následky a trauma v důsledku války.

Dopad války na region může být rozsáhlý a komplexní, ovlivňující jak krátkodobé, tak dlouhodobé aspekty života a podmínek v daném území (Matyášek a Suk, 2010).

3.4.2 Dopady války na regionální a socio-ekonomický rozvoj

1. Ekonomický kolaps
 - ztráta produktivity – války často vedou k ničení průmyslových zařízení a ztrátě pracovní síly, což vede k poklesu produktivity a ekonomického kolapsu;
 - ztráta investic – konflikty odradí zahraniční investice a vedou k odchodu kapitálu, což má negativní dopad na rozvoj ekonomiky.
2. Sociální rozdělení a nerovnosti:
 - migrace a vysídlení – války mohou způsobit hromadnou migraci a vysídlení obyvatelstva, což může vést k sociálním konfliktům a zvýšení sociálních nerovností;

- ztráta sociálních struktur – rozpad sociálních struktur a komunitních vazeb může mít dlouhodobý dopad na sociální stabilitu.
3. Ztráta lidského kapitálu:
 - ztráty na životech a zranění – války znamenají ztráty na životech a zranění, což snižuje pracovní sílu a ovlivňuje schopnost společnosti investovat do lidského kapitálu;
 - vzdělávací ztráty – konflikty často přerušují vzdělávací systémy, což má za následek ztrátu lidského kapitálu v důsledku nedostatečného přístupu k vzdělání.
 4. Ztráta infrastruktury a služeb:
 - narušení základních služeb – války mohou způsobit narušení základních služeb, jako je zdravotní péče, vzdělání a infrastruktura, což má trvalé důsledky pro kvalitu života;
 - obtížná obnova – po konfliktu může být obnova infrastruktury obtížná a finančně náročná, což zpomaluje socio-ekonomický rozvoj.
 5. Rozdělení regionu:
 - politické a etnické rozpory – války mohou způsobit politické a etnické rozdíly, což komplikuje regionální spolupráci a může vést k dalším konfliktům;
 - ztráta společné identity – konflikty mohou oslabit společnou regionální identitu a spolupráci, což brání udržitelnému rozvoji.
 6. Zvýšení chudoby:
 - ztráta příjmů – v důsledku ekonomického kolapsu a ztráty pracovních míst může dojít k výraznému zvýšení chudoby v postiženém regionu;
 - omezený přístup k zdrojům – války mohou omezit přístup k přírodním zdrojům, což má další negativní dopad na ekonomickou stabilitu.
 7. Dlouhodobý dopad na rozvoj:
 - postkonfliktní obnova – obnova po konfliktech může trvat dlouhá léta a vyžadovat koordinované úsilí, aby se region zotavil;
 - psychosociální následky – lidé v postižených regionech mohou trpět dlouhodobými psychosociálními následky, což ovlivňuje jejich schopnost aktivně se zapojit do procesů rozvoje.

Celkově vzato, války mají komplexní dopady na regionální a socio-ekonomický rozvoj, které mohou přetrvávat i po skončení ozbrojených konfliktů. Strategie obnovy a dlouhodobý plán rozvoje jsou klíčové pro obnovení stability a udržitelného růstu v postižených oblastech (Studentský Summit, 2017); (Taterová, 2014).

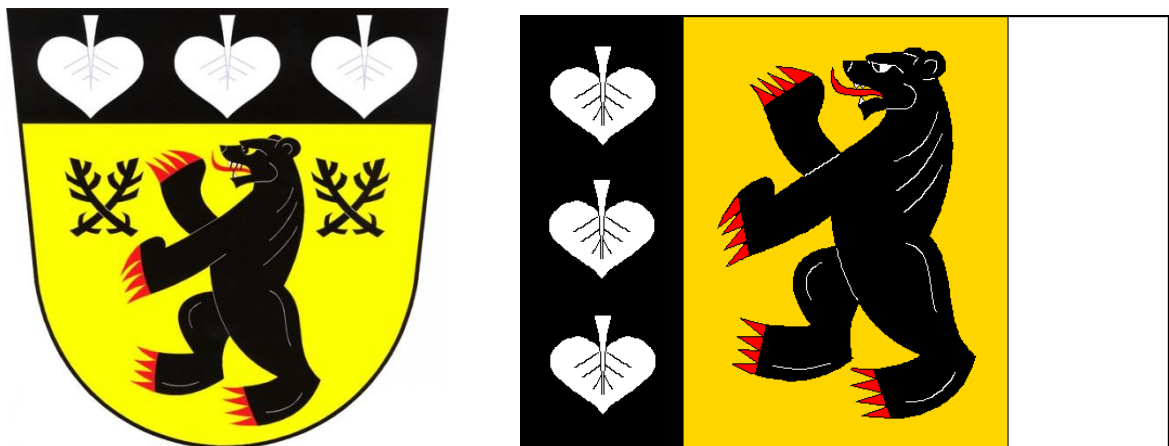
4 Praktická část

V této části práce bude provedeno srovnání obce Ralsko s obcí Třeboň. Popis bude vycházet z dat Českého statistického úřadu. Další data budou získána z rozhovorů s lidmi žijící v této oblasti od války až po současnost. Data budou použita k porovnání socioekonomické situace s obcí Třeboň. Na základě analýzy vnitřního a vnějšího prostředí regionu bude vytvořena SWOT analýza, v rámci této analýzy budou zjištěny silné a slabé stránky a také příležitosti a hrozby, které mohou nastat. Na závěr bude zhodnocena socio-ekonomická situace daného území a bude vytvořen návrh ke zlepšení životní situace území.

4.1 Charakteristika obce Ralsko

Ralsko leží na jihovýchodě okresu Česká Lípa v Libereckém kraji. Toto území dříve patřilo do vojenského výcvikového prostoru Ralsko. Vznik obce Ralsko, která se od roku 2006 stala městem, má svůj původ v první polovině roku 1992, konkrétně v období prvních voleb. Toto město získalo svůj název podle předchozího územního zřízení, kterým byl Vojenský újezd Ralsko (Město Ralsko, 2023).

Obrázek 3 Znak a vlajka obce Ralsko



Zdroj: Registr komunálních symbolů (2023)

Do první poloviny 20. století bylo území obce obýváno přibližně 6500 obyvateli. Na tomto území se nacházely osady s převážně sudetoněmeckým obyvatelstvem, mezi něž patřily Černá Novina (Schwarzwald), Holičky (Hultschken), Hvězdov (Höflitz), Jablonec, Jabloneček (Gablonz), Horní Krupá (Ober Krupai), Křída (Kridai), Kuřivody (Hühnerwasser), Náhlov (Nahlau), Okna (Woken), Olšina (Wolschen), Polohlavy (Halbehaupt), Plouznice (Plauschnitz), Proseč (Proschwitz), Svěbořice (Schwabitz), Židlov (Schiedel), Hradčany

(Kummer), Jezová (Jezowai), Vrchbělá, Boreček (Haidedörfel), Chlum (Chlum), Dolní Novina (Böhm. Neuland) a Prosíčka (Prositschka) (Město Ralsko, 2023).

Z geografického hlediska není oblast Ralska příliš rozmanitá. Nejvyšší vrchol, Ralsko (696 m. n. m.), dává jméno celému regionu. Charakteristickým rysem krajiny je vysoký podíl lesnatosti, který dosahuje 70 % celkového území. Významným prvkem krajiny jsou rybníky, které byly vybudovány na podmáčených plochách. Největší rybníky, Břežňanský a Hamerský, se nacházejí těsně za hranicemi bývalého vojenského prostoru. Západní část Ralska náleží do povodí Ploučnice, která představuje hlavní odvodňovací tok této oblasti (Matoušek, 2009).

Dnešní samostatná obec Ralsko zahrnuje území na jihovýchod od Mimoně až po hranice okresu Česká Lípa. Původní rozsáhlý prostor Ralska zasahoval místy i do sousedních okresů a měl celkovou rozlohu přibližně 250 km². Vyčleněné území pro dnešní obec Ralsko představuje rozlohu zhruba 170 km². Tato oblast bývalého vojenského výcvikového prostoru byla v minulosti součástí soudního okresu Mimoň, který zde existoval od roku 1848 až do roku 1948 (Hons, 2014).

Poloha obce Ralsko v rámci ČR je zobrazena v červeném kruhu na obrázku číslo 4.

Obrázek 4 Poloha bývalého VVP Ralsko



Zdroj: Liberecký kraj (2023)

Níže představený přehled z roku 1905 ilustruje postavení jednotlivých soudních okresů, což naznačuje, že pokud jde o rozlohu, byl soudní okres Mimoň daleko největší a zabíral téměř polovinu celého politického okresu. Zároveň lze z tohoto přehledu vyčíst, že bývalý Vojenský výcvikový prostor Ralsko by tehdy zasahoval i do sousedních soudních okresů. Po reorganizaci zahrnuje současná obec Ralsko prakticky všechny bývalé obce na jihovýchod od Mimoně (Hons, 2014).

Tabulka 2 Přehled roku 1905 postavení jednotlivých okresů

Soudní okres	Plocha km ²	Počet obcí	Počet obyvatel dle národnosti		
			Němců	Čechů	Celkem
Česká Lípa	219	31	26 245	274	26 519
Mimoň	311	39	22 236	598	22 834
Nový Bor	103	17	21 319	295	21 614
Celkem	633	87	69 800	1 166	70 967

Zdroj: Vlastní zpracování dle Hons – Zaniklé obce kolem Ralska (2014)

4.1.1 Historie obce Ralsko

Historie území dnešního Ralska má své počátky v 13. století, kdy byly o Ralsku zaznamenány první písemné zmínky. Toto rozsáhlé území mezi Českou Lípou a Mnichovým Hradištěm původně patřilo přemyslovským knížatům a církevním institucím. V období 13. až 16. století měl nad tímto územím vliv šlechtický rod Ronovců, jehož potomci, Berkové z Dubé a Lipé, zde založili několik hradů, jako například Bezděz a Ralsko, spolu s menšími hrady a tvrzemi, které však většinou zanikly v 15. století (Město Ralsko, 2023).

Před rokem 1945 obývalo toto území více než 7 000 obyvatel, z nichž většinu tvořili němečtí mluvčí. Po druhé světové válce bylo nařízením o odsunu vystěhováno mnoho německy mluvících obyvatel. Největším sídlem v regionu bylo malé město Kuřívody, další významná centra zahrnovala Svěbořice a Hradčany (v té době oblíbené rekreační středisko). Na konci druhé světové války v roce 1945 bylo u Hradčan vybudováno vojenské letiště (Město Ralsko, 2023).

Od 1. července 1950 bylo rozhodnuto vytvořit vojenský výcvikový prostor Ralsko pro potřeby výcviku vojsk ČSA. V letech 1946-1950 bylo toto území postupně vyklizeno a předáno armádě. Úplné vysídlení obyvatel bylo dokončeno k 31. říjnu 1952, kdy bylo z vesnic vystěhováno přes 3 000 obyvatel. V roce 1949 byly do území VVP začleněny obce Černá Novina, Holičky, Horní Krupá, Hvězdov nad Ploučnicí, Jablonec, Křída, Kuřívody, Okna, Olšina, Palohlavy, Proseč, Svěbořice, Židlov, a částečně Jezová, Plouznice, Horní Rokyta a Hradčany (Město Ralsko, 2023).

VVP sloužil armádě až do roku 1968, kdy bylo území využíváno společně se Sovětskou armádou. V polovině 80. let přestala naše armáda využívat tento prostor plně. V roce 1988 byla provedena modernizace letiště Hradčany, největšího vojenského letiště Sovětské armády na našem území. Současně bylo postavena velké množství budov a bytů podle sovětských norem a provedena likvidace starších sídelních struktur (Město Ralsko, 2023).

V roce 1992 byl VVP Ralsko zrušen a jeho území o rozloze 250 km² bylo rozděleno do 13 obcí ve třech okresech (Česká Lípa, Mladá Boleslav a Liberec). Vojenské lesy a statky byly pověřeny postupným odstraněním následků vojenského využívání území, včetně asanace výcvikových zařízení, rekultivace zemědělských a lesních pozemků, nápravy škod na vodních tocích a komunikacích v souladu se zájmy ochrany přírody a krajiny tvorby. V souladu se

Zákonem o obcích bylo dne 1. prosince 2006 obci Ralsko navrácen statut města Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky (Město Ralsko, 2023).

4.1.2 Současnost obce Ralsko

V lednu 1992 vzniklo současné město Ralsko sloučením devíti osad převážně na území bývalého Vojenského výcvikového prostoru, vytvořením jednotného správního celku s rozlohou 17 025 ha. Těmito osadami jsou Kuřívody, Boreček, Horní Krupá, Náhlov, Hradčany, Plouznice a sídliště Hvězdov. Svěbořice a Jablonec (Jabloneček) byly po pobytu sovětských vojsk téměř zcela srovnány se zemí a zůstávají dosud neobydleny (Město Ralsko, 2023).

Ralsku byl udělen statut města dne 1. prosince 2006, a městský úřad sídlí v části Kuřívody. Město se nachází v Libereckém kraji, okresu Česká Lípa, v průměrné nadmořské výšce 331 m n. m. Je obklopeno rozsáhlými lesy, které patří mezi nejlépe zachovalé v Libereckém kraji, jelikož byl do nich díky vojenskému prostoru omezen přístup po řadu let (Město Ralsko, 2023).

Ralsko se může pyšnit bohatou historií, malebnou přírodou a zajímavými turistickými atrakcemi. Toto místo je ideální pro milovníky koupání a sportovního rybaření, horolezectví, houbaření, pěší turistiky, cykloturistiky a hipoturistiky (Město Ralsko, 2023).

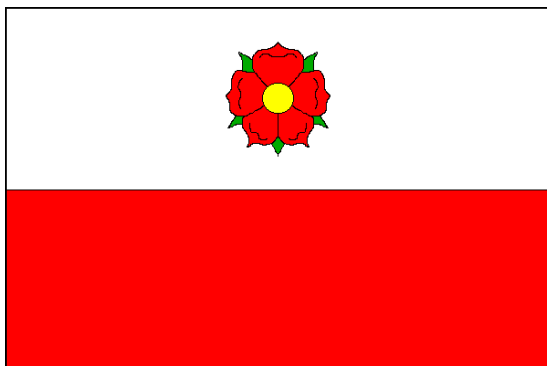
4.1.3 Charakteristika referenční obce Třeboň

Město Třeboň leží v okrese Jindřichův Hradec v Jihočeském kraji. Na území Třeboně žije přibližně 8 400 obyvatel. Třeboňsko patří mezi nejatraktivnější turistické destinace v České republice, nabízející bohaté kulturní a technické dědictví spojené s tradičním rybníkářstvím a lázeňstvím. Celkem zde lze nalézt 460 rybníků, jejichž výstavba začala v polovině 14. století. Vybrané rybníky a další historické památky na Třeboňsku byly navrženy pro zápis na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Mezi nejznámější vodní díla patří například rybník Svět a Rožmberk (Třeboňsko, 2023).

Na Třeboňsku se nachází i spousta kulturních památek a staveb. V blízkosti Masarykova náměstí leží státní zámek Třeboň. Státní zámek Třeboň patří do období renesance, patřící třem rodům: Rožmberků, Švamberků a Schwarzenberků. Zámek vznikl na počátku 12. století. Státní zámek Třeboň je chráněnou národní kulturní památkou. Další významnou památkou je Swarzenberská hrobka. Hrobka je novogotická stavba založena roku 1874. Swarzenberská

hrobka se nachází blízko od třeboňského parku na jihovýchodní straně rybníka Svět (Třeboňsko, 2023).

Obrázek 5 Vlajka obce Třeboň



Zdroj: Registr komunálních symbolů (2023)

4.2 Demografická struktura

Jeden ze základních prvků při přístupu k sociálně ekonomickým aspektům konkrétního území spočívá v získání relativních a co nejobektivnějších informací o populačním vývoji a demografické struktuře. Populační vývoj nejen odráží přirozený proces obnovy populace (rozdíl mezi narozením a úmrtím), ale také je formován prostorovou mobilitou (migrace, přistěhovalectví, rozmístění obyvatelstva a podíl obyvatelstva v městských oblastech). Demografická struktura vychází z proměn v počtu obyvatel, populačních přírůstků (porodnost, úmrtnost, počet potratů, sňatečnost, rozvodovost, index stáří).

4.2.1 Demografická struktura obce Ralsko

Po roce 1989 se počet obyvatel obce více než trojnásobil, ale obyvatelstvo je charakterizováno vysokou nestabilitou. Nedostatek pracovních příležitostí v obci vede k výraznému nadprůměrnému migračnímu saldu. V porovnání s celým Libereckým krajem má Ralsko výhodnější věkovou strukturu obyvatel. Podíl obyvatel v předproduktivním věku převyšuje podíl obyvatel v poproduktivním věku, což vytváří podmínky pro přirozený růst obyvatelstva (Liberecký kraj, 2007).

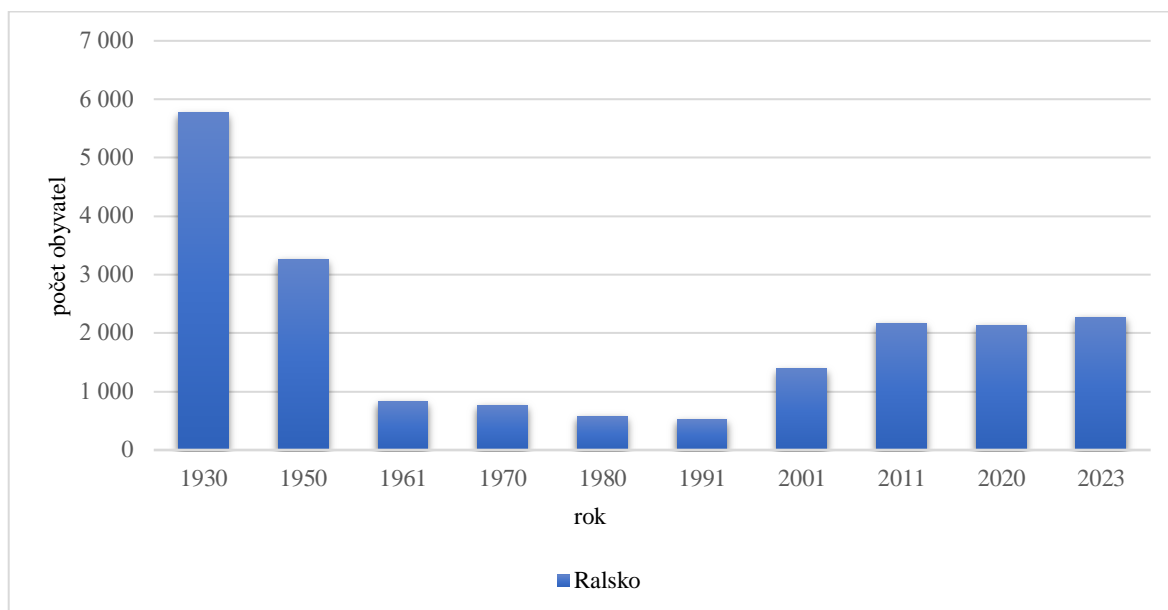
Město Ralsko se řadí mezi nejmladší obce v České republice podle indexu stáří a průměrného věku obyvatel. Tento stav je přičítán rozvoji těžby uranu v regionu po roce 1970, kdy se do oblasti Českolipska přistěhovalo mnoho produktivních obyvatel hledajících práci a bydlení. Avšak vzdělanostní struktura obyvatelstva je nepříznivá, především kvůli

přistěhovalecké vlně v období těžby uranu v letech 1970–1990. Obyvatelé s nižším vzděláním převažují a uplatňují se zejména v dělnických profesích (Liberecký kraj, 2007).

Kromě tohoto faktoru se k nepříznivé vzdělanostní struktuře přispívá i odchod mladých, vysokoškolsky vzdělaných obyvatel do jiných oblastí, kde nacházejí lepší příležitosti pro využití svých kvalifikací. S omezeným množstvím pracovních příležitostí musí velká část ekonomicky aktivního obyvatelstva dojíždět za prací. V tabulce pod textem je zobrazen vývoj demografické struktury v obci Ralsko (Liberecký kraj, 2007).

Graf číslo 1 zobrazuje vývoj počtu obyvatel v obci Ralsko od roku 1930 do roku 2023. Na první pohled je zřejmé, že se populace v průběhu let výrazně změnila. Zatímco v roce 1930 se obec pyšnila více než 6000 obyvateli, následující dvě dekády přinesly signifikantní úbytek, který populace obce snížil na přibližně poloviční hodnotu kolem roku 1950. Z tohoto bodu se pokles nezastavil a šedesátá léta viděla další propad, kdy se počet obyvatel dostal pod 2000. Tento trend pokračoval až do sedmdesátých let, kdy počet obyvatel klesl na úroveň, která je na grafu znázorněna jako značně nízká a pravděpodobně byla méně než 1000. Zajímavé oživení nastalo ve druhé polovině 20. století, kdy obec zažila mírné zvýšení populace, avšak stále se držela v nízkých číslech kolem tisíce obyvatel. Přelom tisíciletí přinesl určitou stabilitu a mírný nárůst, což naznačuje zlepšení demografické situace. V posledních letech, zejména po roce 2011, je patrný pokračující, byť pozvolný, růst. Kolem roku 2020 se počet obyvatel přiblížil k 2000, což představuje značné zlepšení ve srovnání s předchozími desetiletími. V roce 2023 je tento vzestupný trend potvrzen, když populace nadále zůstává nad hranicí 1000 obyvatel, což dává obci Ralsko důvod k opatrnému optimismu ohledně své budoucnosti, i když jsou tyto čísla stále daleko od historického vrcholu v roce 1930.

Graf 1 Vývoj obyvatelstva obce Ralska



Zdroj: Vlastní zpracování, Historický lexikon obcí České republiky, ČSÚ (2023)

V následující tabulce číslo 3 jsou uvedeny počty obyvatel v obci Ralsko k roku 2021. Z tabulky lze vidět, že v Ralsku žije více mužů než žen.

Tabulka 3 Počet obyvatel obce Ralska

Obec	Počet obyvatel		
	Celkem	Muži	Ženy
Ralsko	2 087	1 099	988

Zdroj: Vlastní zpracování dle Základní údaje podle obcí vybraného okresu, ČSÚ (2023)

4.2.2 Demografická struktura obce Třeboň

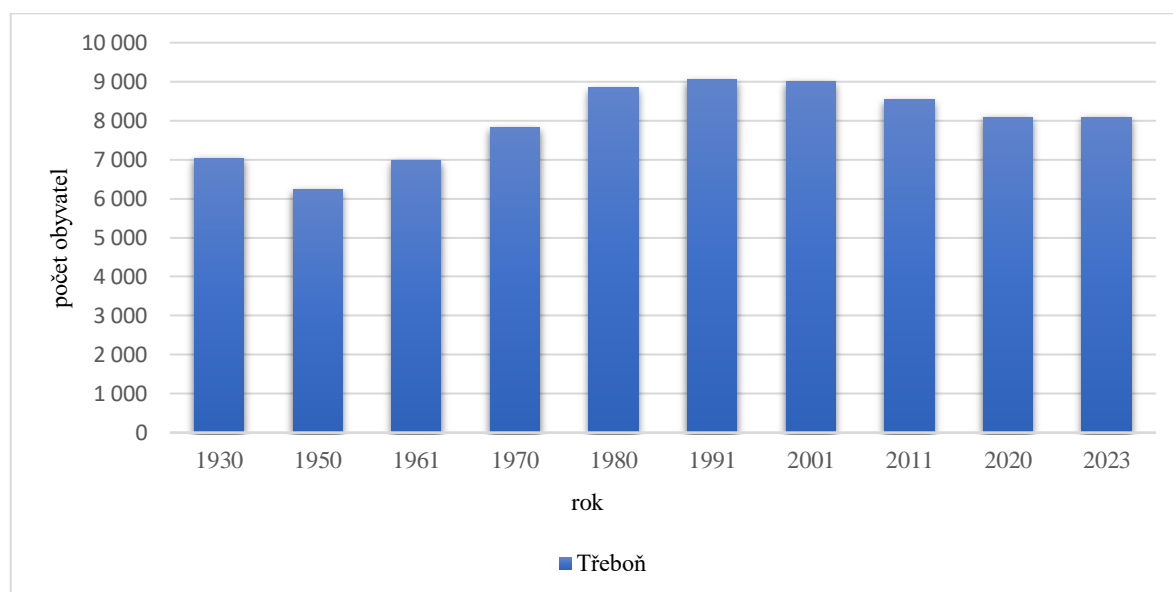
V Třeboňsku průmyslová výroba vzkvétala od 50. let 20. století, zejména s prvním závodem Otavan zaměřeným na textilní výrobu. Růst průmyslu vedl ke zvýšení obyvatelstva, což je patrné z grafu č. 2. Zdravotnictví prošlo pozitivním vývojem po renovaci Bertiných lázní v roce 1950. Udělení lázeňského statutu v roce 1960 posílilo atraktivitu města (Děták, 1976).

Největší pokles obyvatel byl po světových válkách. V období 1950-1991 vzrostl počet obyvatel, což vedlo k rozšiřování města, včetně výstavby sídliště Hliník. Největší absolutní nárůst obyvatel byl zaznamenán v letech 1970-1991. Výstavba lázní Aurora od roku 1968 přinesla kladné změny, zvýšila atraktivitu města a vedla k nové výstavbě.

Město se začalo orientovat na turistiku a lázeňství, což vedlo v roce 1980 k výstavbě obchvatné silnice. Celkově lze konstatovat, že průmyslový rozvoj, modernizace zdravotnických zařízení a lázeňská turistika přispěly k pozitivnímu vývoji a atraktivitě Třeboně (Děták, 1976).

Z grafu číslo 2 je zřejmé, že na začátku sledovaného období, v roce 1930, Třeboň čítala přibližně 7000 obyvatel. Zajímavě, nejmenší počet obyvatel, který graf zachycuje, byl zaznamenán v roce 1950, kdy populace klesla pod 6000. Toto snížení však bylo rychle následováno výrazným oživením, protože už v roce 1961 město zaznamenalo vzestup na více než 7000 obyvatel. Tento vzestupný trend pokračoval i v dalších desetiletích. Sedmdesátá a osmdesátá léta přinesla stabilní růst, kdy se populace pohybovala na prahu 8000 obyvatel. Přejichod do 90. let a začátek nového tisíciletí byl pro Třeboň obdobím demografické stability, s mírnými výkyvy, ale populace se držela kolem stabilních 8000 obyvatel. Po roce 2001 se počet obyvatel města udržel konstantní, s občasnými, ale nevýraznými výkyvy okolo 8000 obyvatel. Až do roku 2020 byla populace Třeboneě poměrně stabilní. V posledních letech, mezi roky 2020 a 2023, graf ukazuje jistý pokles počtu obyvatel, který se pohybuje směrem k 7000. Přestože je tento pokles patrný, počet obyvatel zůstává nad touto hranicí, což signalizuje, že Třeboň si stále udržuje poměrně velkou část své populace navzdory nedávnému poklesu.

Graf 2 Vývoj obyvatelstva obce Třeboň



Zdroj: Vlastní zpracování dle Historický lexikon obcí, ČSÚ (2023)

V následující tabulce číslo 4 jsou uvedeny počty obyvatel v obci Třeboň k roku 2021. Z tabulky lze vyčíst, že v obci Třeboň žije více žen než mužů.

Tabulka 4 Počet obyvatel obce Třeboň

Obec	Počet obyvatel		
	Celkem	Muži	Ženy
Třeboň	7 951	3 820	4 131

Zdroj: Vlastní zpracování dle Základní údaje podle obcí vybraného regionu, ČSÚ (2023)

4.2.3 Porovnání obcí – demografická struktura

Rozdíl mezi obcí Ralsko a obcí Třeboň je viditelný v období světových válek. Na území VVP Ralsko žilo nejvíce lidí okolo roku 1938, a to převážně německy mluvících obyvatel. Po válce počet obyvatel na území Ralsko výrazně klesl a území se začalo osidlovat až v roce 2001. Na území Třeboně v tomto období žilo nejméně obyvatel. Počet se začal zvyšovat až po válkách, a to v období mezi 1961-1980.

4.3 Trh práce

Trh práce se označuje jako místo setkávání nabídky práce a poptávky po práci. Definice trhu práce zahrnuje celkový ekonomický systém, kde jednotlivci hledají zaměstnání a firmy hledají pracovníky. Práce pro většinu představuje jediný významný zdroj příjmu.

4.3.1 Trh práce na území obce Ralsko

Trh práce v obci Ralsko je především ovlivňován několika faktory: odlehlostí od ostatních měst, které je umocňováno špatným dopravním napojením do měst, dále historickou specializací obce na odvětví, která přiváděla méně kvalifikovanou pracovní sílu. Hlavním způsobem obživy obyvatel v oblasti Ralska bylo převážně zemědělství. V oblastech s kvalitní půdou bylo běžné pěstování obilovin, zatímco na méně úrodných plochách dominoval chov skotu. Místní obyvatelé využívali rozsáhlé lesy k dřevařským činnostem, jako je těžba dřeva, výroba dřevěného uhlí a sběr pryskyřice. Kvalitní dřevo zase sloužilo ke stavbě lodí. V blízkosti vodních toků byly v provozu mlýny a pily na zpracování dřeva. Díky vhodnému písčitému podloží vznikaly lomy a cihelny. V oblasti existovala rozmanitá drobná řemesla. Hospodářský rozvoj byl podporován také pohostinskými službami, které nabízely stravování. S rostoucí popularitou regionu mezi turisty se rozvíjela i rekreační činnost. V letních měsících si místní obyvatelé přivydělávali sběrem lesních plodin. Významný byl také chov včel kvůli medu a pěstování ovoce. Obce nedaleko Mimoně byly spojeny s textilní a dřevozpracující průmyslovou

produkcí. Lidé, kteří nemohli každodenně dojíždět do Mimoně, se věnovali domácímu zpracování výrobků pro nábytkářskou firmu Fischel v Mimoni (Hons, 2014).

Rozvoj hospodářské základny města Ralsko je klíčový pro inovace, optimalizaci výroby a technologií, a vytvoření příznivého podnikatelského prostředí. Investiční potenciál města zatím není silný, ačkoli podnikatelská základna postupně roste. Město historicky mělo spíše zemědělský charakter s drobnými výrobními podniky, zatímco větší průmyslové závody vznikaly v okolních oblastech (Plašil, 2014).

Město Ralsko čelí nedostatku pracovních míst, což vede k tomu, že většina ekonomicky aktivních obyvatel dojíždí za prací do jiných obcí. Pro posílení vnitřní integrity obce je nutné podporovat vznik nových pracovních míst, která by poskytla zaměstnání především pro místní obyvatele. Územní plán (ÚP) Ralska vytváří předpoklady pro rozvoj podnikatelských aktivit prostřednictvím vymezení ploch pro výrobu, skladování a smíšené aktivity. Cílem je zmírnit nedostatek pracovních příležitostí a snížit závislost na jiných obcích prostřednictvím podpory výrobních a nevýrobních ekonomických aktivit ve všech částech města (Plašil, 2014).

V ekonomice města dominují převážně malé podniky, včetně zemědělských a stavebních firem. Několik významných průmyslových subjektů je rovněž přítomno, včetně asanační firmy SAP Mimoně a stavební firmy C.Bau. V obci Ralsko se nachází firmy KV Final a DK Bohemia. Firmy jsou zobrazeny na obrázku číslo 5 a 6, obrázky poskytují vizuální dojem o firmách. Výrobní závod KV Final v Ralsku byl otevřen v roce 2015 a zahrnuje aktivity jako lisování, montáž, výrobu nástrojů, kataforézní lakování a laboratoř povrchových úprav. Firma se chlubí rychlostí a flexibilitou rozhodování díky své struktuře rodinné firmy, přičemž má silnou globální přítomnost s exportem do celého světa. V obci působí i mnoho drobných živnostníků, s převahou v oblastech obchodu, zemědělství, lesnictví, průmyslu a stavebnictví (Plašil, 2014).

Obrázek 6 Firma DK Bohemia – pracovní příležitost v obci Ralsko



Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek 7 Firma KV Final – pracovní příležitost v obci Ralsko



Zdroj: vlastní fotografie

Další perspektivní pracovní příležitosti mohou vzniknout prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu. Město je v současné době v procesu budování turistické infrastruktury od základů. Díky svému zachovalému okolí, které nebylo přímo postiženo vojenským pobytem, nabízí ideální podmínky pro relaxaci. Místo je zvláště vhodné pro rozvoj cykloturistiky, protože zde existuje rozsáhlá síť komunikací, kde je automobilový provoz minimální nebo zcela vyloučen. V obci prochází několik cyklotras, včetně těch s nadregionálním významem (Plašil, 2014).

Územní plán (ÚP) Ralska aktivně podporuje systematický rozvoj cestovního ruchu a posiluje roli Ralska jako polyfunkčního centra cestovního ruchu. To zahrnuje spolupráci se

sousedními obcemi na zkvalitnění a rozvoji služeb v rámci multifunkčního turistického koridoru Ploučnice (Plašil, 2014).

Cílem navrhovaných opatření v ÚP Ralsko je zejména vytvoření podmínek pro atraktivní nabídku služeb cestovního ruchu. To bude dosaženo rozvojem infrastruktury pro cestovní ruch, zvýšením návštěvnosti a prodloužením délky pobytu návštěvníků v obci. Tím se očekává vytvoření nových pracovních příležitostí a zvýšení příjmů generovaných cestovním ruchem (Plašil, 2014).

Tabulka číslo 5 zobrazuje rozdělení obyvatelstva v obci Ralsko podle ekonomické aktivity. Celkově má Ralsko 2 087 obyvatel, z nichž 1 077 patří do pracovní síly. Z této pracovní síly je 985 zaměstnaných a 92 nezaměstnaných. Ostatních 921 lidí nespadá do pracovní síly, což zahrnuje žáky a studenty, jejichž počet dosahuje 290.

Tabulka 5 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity obce Ralsko

Území	Obyvatelstvo celkem	v tom podle ekonomické aktivity				
		pracovní síla	v tom		mimo pracovní sílu	v tom žáci, studenti
			zaměstnaní	nezaměstnaní		
Ralsko	2 087	1 077	985	92	921	290

Zdroj: vlastní zpracování dle SLDB, obyvatelstvo podle ekonomické aktivity, ČSÚ (2021)

4.3.2 Trh práce v obci Třeboň

Třeboňsko je region s historickým zaměřením na zemědělství, lesnictví a rybníkářství. V průmyslové oblasti byl vývoj omezen, s pivovarem jako jediným průmyslovým podnikem. Po druhé světové válce přinesl oděvní závod Otavan krátkodobý nárůst průmyslu do roku 2005. Nerostné bohatství zahrnuje těžbu štěrkopísků a rašeliny pro místní lázně. Třeboň je lázeňským městem s dvěma lázeňskými zařízeními – Bertiny lázně a lázně Aurora. Zaměstnavatelé zahrnují společnosti Moeller, Magna Cartech a JAS, a město hostí různé úřady a školy. Tradiční rybníkářství spravuje kolem 500 rybníků, poskytujících rybí produkci pro domácí a zahraniční trh. Spousta obyvatel Třeboně dojíždí za prací do nejbližších měst, jako je Jindřichův Hradec atd. (Třeboňsko, 2023).

Tabulka číslo 6 zobrazuje demografické a ekonomické informace o městě Třeboň. Celkový počet obyvatel je 7 951. Z nich je 4 110 osob zařazeno do pracovní síly, kde 3 970 lidí je zaměstnaných a 140 je nezaměstnaných. Lidé nezařazení do pracovní síly, kterými jsou

například důchodci či osoby na mateřské dovolené, činí 3 785. Dále je zde uvedeno 1 097 žáků a studentů, kteří jsou obvykle mimo pracovní sílu, neboť se věnují studiu.

Tabulka 6 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity obce Třeboň

Území	Obyvatelstvo celkem	v tom podle ekonomické aktivity				
		pracovní síla	v tom		mimo pracovní sílu	v tom
			zaměstnaní	nezaměstnaní		
Třeboň	7 951	4 110	3 970	140	3 785	1 097

Zdroj: vlastní zpracování dle SLDB, obyvatelstvo podle ekonomické aktivity, ČSÚ (2021)

4.3.3 Porovnání obcí – trh práce

Ralsko má historicky zemědělský charakter s malými výrobními podniky, zatímco Třeboň se může pyšnit ekonomickou diverzifikací a významnými průmyslovými subjekty. Oba regiony čelí nedostatku pracovních míst, což vede k dojíždění obyvatel za prací do jiných obcí. Zatímco Ralsko se snaží podporovat malé podniky a cestovní ruch jako perspektivní odvětví, Třeboň se potýká s vyliďňováním centra města a zdůrazňuje kulturní a sportovní akce. Oba regiony také sdílí snahu o posílení cestovního ruchu a spolupráci s okolními obcemi. Diference spočívají v přístupu k ekonomickému rozvoji, kde Ralsko klade důraz na podporu malých podniků, zatímco Třeboň má již rozvinutou ekonomiku s výrazným zaměřením na průmysl a kulturní akce.

4.4 Dopravní infrastruktura

Dopravní infrastruktura zahrnuje systém fyzických a organizačních prvků, které slouží k usnadnění pohybu osob a zboží z jednoho místa na druhé. V globalizovaném světě roste význam dopravy. Kvalitní dopravní infrastruktura má klíčový podíl na rozvoji území. Dopravní obslužnost představuje klíčový prvek trvale udržitelného rozvoje území. Zahrnuje zajištění dopravy na denní bázi, zejména do škol, zaměstnání, zdravotnických zařízení a pro uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb.

4.4.1 Dopravní dostupnost v obci Ralsko

V minulosti pro obyvatele obcí byla dojížděka za jednotlivými službami velice obtížná. Železniční doprava byla v oblasti nejvzdálenější, s nejbližší stanicí vzdálenou až 15 km od některých obcí. Nejvyužívanějšími železničními stanicemi byly stanice v Mimoni a Mnichově Hradišti. Ve zkoumané oblasti existovala dvě centra poskytování služeb, přičemž největším

sídlem byly Kuřívody, které také sloužily jako zdravotní obvod pro většinu okolních obcí (Zaniklé Ralsko, 2023).

Rozvoj obce významně ovlivňuje také kvalita dopravní dostupnosti. Dopravní infrastruktura vykazuje nedostatky, především v absenci přímého propojení jednotlivých částí obce silniční sítí; v současnosti existují pouze účelové komunikace s nedostatečnými parametry. Problémem je rovněž špatná kvalita hlavní komunikace vedoucí přes Mimoň – Kuřívody – Bělá pod Bezdězem – Mladá Boleslav. Nedostatečná propojenost vedla k narušení vnitřní integrity území obce a logicky se projevují odstředivé tendence okrajových částí obce (Plašil, 2014).

Autobusové spojení je nedostatečné, což vede k izolaci mnoha sídel, zejména o víkendu. Autobusy často směřují pouze do sousedních obcí. Tato situace je zvláště patrná v Náhlově, kde autobusová doprava vede pouze do Osečné. Boreček, Hradčany, Ploužnice a Hvězdov jsou napojeny na Mimoň. Je nezbytné zvýšit počet autobusových spojů do obcí, které jsou součástí sídelní struktury a hledat spolupráci nejen s Libereckým, ale také se Středočeským krajem. Důležité je zvýšit mobilitu obyvatel, vytvořit podmínky pro ekonomický rozvoj území a posílit integritu obce a sounáležitost obyvatel (Plašil, 2014).

V oblasti zájmového území chybí železniční trať. Nejbližší dostupná železniční trasa vede z Doks do České Lípy a následně z České Lípy do Liberce. Tato jednokolejná železniční trať je součástí celostátní sítě drah s železniční stanicí v Mimoně (Liberecký kraj, 2007).

Tabulka poskytuje přehled obyvatel vyjíždějících z obce Ralsko za prací v roce 2021. Z celkového počtu 997 osob, které dojíždějí za prací nebo studiem, je 714 zaměstnaných a 283 tvoří žáci a studenti. V samotné obci Ralsko je pak zaměstnáno nebo studuje 123 lidí, z toho 96 zaměstnaných a 27 žáků a studentů. Tyto údaje tedy reflektují situaci v Ralsku k roku 2021.

Tabulka 7 Vyjíždka za prací v obci Ralsko

Okres, obec bydliště	Vyjíždějící celkem			Místo pracoviště/školy: obec Ralsko		
	zaměstnaní a žáci, studenti	v tom		zaměstnaní a žáci, studenti	v tom	
		zaměstnaní	žáci, studenti		zaměstnaní	žáci, studenti
Ralsko	997	714	283	123	96	27

Zdroj: Vlastní zpracování dle SLDB, vyjíždka za prací, ČSÚ (2021)

4.4.2 Dopravní dostupnost v obci Třeboň

Třeboň je snadno dostupná jak po silnici, tak po železnici, autobusem i na kole. K dispozici je výborná silniční síť, včetně evropské silnice 1. třídy E49, která spojuje Magdeburk, České Budějovice, Třeboň, hraniční přejezd Halámky a Vídeň. Díky dálnici D1 a silnici 2. třídy E551 z Českých Budějovic je město dobře dostupné. Železniční spojení je zajištěno na trati č. 226 mezi Veselím nad Lužnicí a Českými Velenicemi. Hlavní vlaková stanice v Třeboni na severním okraji města poskytuje služby cyklistům, včetně přepravy jízdních kol vlakem, úschovny a půjčovny kol. Nově byl zaveden přímý rychlík Praha – Třeboň, který jezdí čtyřikrát denně od roku 2019. Třeboň má také dobré autobusové spojení s projektovými autobusy Cyklotrans, které nabízí přepravu na turisticky zajímavá místa v Jižních Čechách a Vysočině. Město nenabízí klasickou městskou hromadnou dopravu, ale využít lze vybrané autobusové linky ČSAD Jindřichův Hradec. Držitelé průkazu vydaného MÚ Třeboň mohou využívat tuto přepravu zdarma. Během sezony je také k dispozici turistický vláček Třeboňáček, který provádí okružní jízdu městem (Třeboňsko, 2023).

Tabulka číslo 8 ukazuje údaje týkající se obce Třeboň, specificky počty osob vyjíždějících za prací nebo školou a těch, kteří pracují nebo studují přímo v obci. Celkem 3 614 osob dojíždí z Třeboně, z nichž 2 534 jsou zaměstnaní a 1 080 představuje žáky a studenty. V Třeboni samotné je zaměstnáno 2 030 osob a 794 žáků a studentů studuje nebo navštěvuje školy v místní oblasti. Tyto informace jsou platné pro rok 2021.

Tabulka 8 Vyjíždka za prací v obci Ralsko

Okres, obec bydliště	Vyjíždějící celkem			Místo pracoviště/školy: obec Třeboň		
	zaměstnaní a žáci, studenti	v tom		zaměstnaní a žáci, studenti	v tom	
		zaměstnaní	žáci, studenti		zaměstnaní	žáci, studenti
Třeboň	3 614	2 534	1 080	2 030	1 236	794

Zdroj: vlastní zpracování dle SLDB, vyjíždka za prací, ČSÚ (2021)

4.4.3 Porovnání obcí – dopravní obslužnost

Je zřejmé, že obec Ralsko je na tom s dopravní infrastrukturou hůře. Třeboň je lépe dostupná z větších měst, tím pádem umožňuje obyvatelům lépe cestovat, jak do práce, tak do škol. Obec Třeboň poskytuje turistům turistický vlak, který je provádí městem. Obec Ralsko by měla zlepšit dopravní obslužnost, ať už kvůli dojíždění do práce nebo do škol, ale také myslet na turisty, kteří každoročně navštěvují VVP.

4.5 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost obvykle odkazuje na množství a kvalitu služeb, které jsou dostupné občanům v dané zemi. Týká se poskytováním základních veřejných služeb a infrastruktury, které jsou nezbytné pro kvalitu života obyvatel. Občanskou vybavenost lze považovat za měřítko kvality života obyvatel daného území a za důležitý faktor pro sociální a ekonomický rozvoj společnosti. Její hodnota může variabilně záviset na politickém, ekonomickém a sociálním kontextu dané země či regionu.

4.5.1 Občanská vybavenost v obci Ralsko

Městský úřad Ralsko poskytuje širokou škálu služeb a informací pro obyvatele i návštěvníky. Mezi tyto služby patří správa majetku, kultura a cestovní ruch, evidence obyvatel, finanční služby, správa domů a bytů, a také plánování a rozvoj. K dispozici je také knihovna nabízející půjčování knih a přístup k internetu, což je cenný zdroj pro komunitu (Plašil, 2014).

V obci je k dispozici vzdělávací institut, který zahrnuje jednu neúplnou základní školu a mateřskou školu. Obě jsou umístěné v jedné společné budově v Kuřívodech. V Ralsku neexistují zařízení poskytující sociální služby, k dispozici je pouze v místním centru v Kuřívodech klub pro seniory. Zařízení se nacházejí v nejbližším městě Mimoň, lidé mohou také dojíždět do České Lípy, Zákup nebo do Stráže pod Ralskem. V Ralsku nejsou umístěna

zařízení zdravotní péče. Pro základní lékařskou péči mohou obyvatelé vyhledat služby v Mimoni, Stráži pod Ralskem a Osečné. Pokud jde o pokročilou a specializovanou lékařskou péči, je tato dostupná ve větších městech jako Česká Lípa, Mladá Boleslav a Liberec. Lékárna se nachází v Mimoni a nejbližší nemocnici v České Lípě. Ve městě Ralsko a jeho okolí se nacházejí sportovní plochy převážně na Plouznici, Hradčanech a Kuřívodech. Existují i nevyužívaná sportoviště zbylá po armádě. V Kuřívodech se nachází i víceúčelové hřiště. V Hradčanech se nachází letiště, které slouží pro sportovní létání a další aktivity. Pavlin Dvůr je využíván pro jezdecký a v Novém Dvoře se nachází airsoftový areál. Na Hvězdově je zřízen areál pro výcvik psů a na Skelné huti funguje sportovní střelnice. Urbanistický plán klade důraz na rozvoj rekreačního a sportovního využití území, včetně výstavby hřišť, rybářských ploch a rozšíření cyklostezek, aby se posílila nabídka sportovního využití pro obyvatele. Nalézá se zde i několik kulturních zařízení sloužící obyvatelům města, ale také návštěvníkům obce. Zde jsou uvedena zařízení na území Ralska: stálá expozice pyrotechnické asanace Ralska v Kuřívodech, knihovna v Kuřívodech, muzeum vystěhovalectví a informační centrum (Plašil, 2014).

4.5.2 Historie občanské vybavenosti obce Ralsko

Na území Ralska byla situace, že některá sídla byla obtížně dostupná, což způsobovalo žákům problémy s pravidelným docházením do základní školy, zejména v zimním období. Po vzniku Československé republiky v roce 1918 bylo nařízeno, že německé školy musí zavést češtinu jako druhý vyučovací jazyk. České školy se zakládaly především v obcích s působením českých spolků nebo ve třídách vyhrazených pro české děti v německých školách. Některé menšinové české školy měly vysokou úroveň vzdělávání, a proto je navštěvovali i němečtí žáci z širšího okolí. Ryze české školy byly umístěny v Náhlově a Jablonci. Po obsazení pohraničí nacistickým Německem bylo české školství zrušeno, a české děti byly nuceny využívat německý jazyk ve školách. Po druhé světové válce byly německé školy uzavřeny a německy mluvící obyvatelstvo bylo odsunuto. Nově dosídlené obyvatelstvo mělo přístup pouze k českým školám. S vytvořením vojenského prostoru VVP Ralsko byli obyvatelé nuceni opustit území, což vedlo k úpadku školství. Po zrušení VVP v roce 1991 se školní život vrací do Ralska, a v současné době je zde jediná základní škola v Kuřívodech (Hons, 2014).

Území bývalého VVP Ralsko bylo v německy mluvícím regionu s vlastním nářečím kombinujícím německý jazyk s českou výslovností. Obyvatelé se dorozumívali oběma jazyky a rozdíly mezi národnostmi byly spíše ovlivňovány politickými nařízeními s omezením nebo zakázáním určitých jazyků. V Ralsku lidé vedli pestrý kulturní a společenský život, kde

náboženství, církevní svátky a příroda hrály významnou roli. Slavnosti ve Svěbořicích a Jablonci byly významnými společenskými událostmi s bohatým kulturním programem. Trhy, kolotoče, hudební vystoupení a různé spolky přispívaly k živému kulturnímu životu. Po druhé světové válce nové obecní samosprávy usilovaly o odsunutí německých obyvatel, což ovlivnilo kulturní život. S příchodem nového českého obyvatelstva se začaly zakládat podobné spolky a obnovovala se školní výuka, avšak kulturní rozmanitost nedosáhla úrovně před odsunem původních obyvatel. Celkový společenský život v Ralsku zanikl s vyhlášením VVP (Hons, 2014).

4.5.3 Občanská vybavenost obce Třeboň

Historické centrum města Třeboň nabízí bohaté kulturní dědictví, zahrnující Městskou památkovou rezervaci (MPR). Město však čelí problému vyliďňování centra kvůli nedostatku parkovacích míst, vysokým nákladům na rekonstrukce historických budov a omezeným možnostem bydlení. Na pozitivní straně jsou zde zrekonstruované památky, jako Divadlo J. K. Tyla nebo Kino Světozor. Některé objekty v centru, například Stará radnice a Krčínův dům, však trpí špatným technickým stavem. Město přitahuje turisty svými atrakcemi, včetně Státního zámku Třeboň, Kostela sv. Jiljí nebo pivovaru s tradicí od roku 1379 (Třeboňsko, 2023).

Třeboň poskytuje bohatý kulturní program po celý rok, včetně festivalů a akcí pořádaných místními spolky. Sportovní nadšenci mají k dispozici moderní zařízení, jako Tyršův stadion, sportovní areál Hliník a venkovní multifunkční hřiště. Veřejná hřiště jsou v dobrém stavu. Některé nedostatky zahrnují absenci vybavení pro rodiny s dětmi a mladistvé ve věku 15+, stejně jako nevyhovující skatepark. Mateřské centrum Kapřík bylo uzavřeno pro nízký zájem. Na pozitivní straně se koná Baby club v DDM pro rodiče s dětmi do šesti let (Třeboňsko, 2023).

Kvalitní Městský úřad Třeboň poskytuje komplexní služby s všemi odbory v jedné budově. Nabízí bezbariérový přístup, parkování zdarma, úřední hodiny každý den, rezervační a vyvolávací systém pro efektivní obsluhu. Mimo to jsou další instituce a úřady, včetně Obvodního oddělení Policie ČR, územního pracoviště finančního úřadu, úřadu práce, pošty a městské knihovny, umístěné relativně blízko sebe (Třeboňsko, 2023).

4.5.4 Porovnání obcí – občanská vybavenost

Ralsko se zaměřuje na poskytování široké škály služeb, jako je správa majetku, kultura, cestovní ruch, evidence obyvatel, finanční služby a plánování a rozvoj. Ve městě existuje vzdělávací institut s jednou neúplnou základní školou a mateřskou školou. Sociální služby jsou

omezeny, a proto je klub pro seniory dostupný v místním centru. Sportovní aktivity zahrnují různá hřiště a nevyužívaná sportoviště po armádě. Urbanistický plán klade důraz na rozvoj rekreačního a sportovního využití území.

Historické centrum města Třeboň je známé bohatým kulturním dědictvím, zahrnujícím Městskou památkovou rezervaci (MPR). Město čelí vylidňování centra kvůli nedostatku parkovacích míst, vysokým nákladům na rekonstrukce a omezeným možnostem bydlení. Nicméně, existují zrekonstruované památky, jako Divadlo J. K. Tyla nebo Kino Světozor. Třeboň láká turisty na své atrakce, včetně Státního zámku Třeboň a pivovaru s tradicí od roku 1379. Město nabízí bohatý kulturní program a moderní sportovní zařízení, avšak některá zařízení, jako skatepark a mateřské centrum, vyžadují pozornost.

Celkově lze vyvodit, že obě města mají své specifické výzvy a přednosti v oblasti infrastruktury, kultury, vzdělávání a sociálních služeb. Vyhodnocení by se mělo zaměřit na to, jak každé město efektivně reaguje na tyto výzvy a jakým způsobem ovlivňují kvalitu života obyvatel a návštěvníků.

4.6 Vojenský újezd Ralsko

Do první poloviny 20. století bylo území Vojenského Újezdu (VÚ) Ralsko řídko osídleno, převážně sudetoněmeckým obyvatelstvem. V dubnu roku 1945 vybudovali ženisté dvě letiště – první na východ od Hradčanského rybníka a druhé východně od Mimoně směrem k Hvězdovu (Honců, 2012).

Jedním z hlavních důvodů pro vytvoření vojenského výcvikového tábora na tomto území bylo právě Hradčanské vojenské letiště. Německá armáda začala stavět vojenský výcvikový tábor v březnu 1945. K 1. červenci 1950 byl založen Vojenský Výcvikový Prostor (VVP) Ralsko pro potřeby vojenského výcviku Československé lidové armády (ČSLA). Do konce roku 1952 bylo pro vojenské účely odpoutáno patnáct vesnic, což vedlo k vystěhování tří tisíc zbývajících obyvatel. Toto opatření způsobilo úplné zánik přibližně dvaceti obcí a změnu charakteru těch, které přežily (Honců, 2012).

4.7 Povalečné období na území Ralsko

V noci z 20. na 21. srpna 1968 za podpory armád z Polska, Bulharska a Maďarska a NDR vstoupila sovětská vojska do Československa. Hradčanské letiště na vojenském území Ralsko představovalo pro sovětská vojska klíčový strategický bod, a proto bylo okupováno již v

ranních hodinách 21. srpna 1968. Pozemní vojska sovětské armády přijížděla do Mimoně především ze směru od Jablonného v Podještědí a Nového Boru. Během své cesty do práce a přes celý den byli obyvatelé této oblasti a okolních vesnic svědky průjezdu tanků a jiné obrněné techniky po silnicích. Obyvatelé Ralska a okolních obcí okupaci sovětských jednotek špatně nesly, nemohli svůj nesouhlas říct nahlas. Museli se s tím srovnat a naučit se s tím žít. Obyvatelé vojenského území Ralsko byli Sovětskými vojáky ponecháni v napětí, pociťovali překvapení, obavy o své blízké, nejistotu, pocity zrady a také strach z možného znovu vypuknutí války (dle výpovědí obyvatel bývalého VVP, 2024).

Dle výpovědi paní Bělohubé „Dne 21. srpna 1968 jsem tehdy se svou maminkou procházela městem směrem k vlakovému nádrží a ulicemi již projížděly vojenská auta a tanky. Ve městě vládnul chaos a mezi lidmi se šířila panika. Lidé byli zmateni a mysleli si, že začala válka. Moji rodiče pracovali v potravinách, kde byl tatínek vedoucí. S maminkou jsme se otočili a pospíchali do obchodu, abychom pomohli, protože lidé začali zkupovat veškeré zboží a začali si dělat zásoby. Bylo vydáno nařízení, které omezovalo dávky potravin na jednu osobu, takže jsem pomáhala tatínkovi odvažovat mouku (1 kg/osoba). V téhle době na malém městě nebyla žádná informovanost, tak lidé nevěděli, co se děje a báli se, co bude dál.“

Dle výpovědi pana Bělohubého „Ruská armáda projela Mimoní a obsadila celý vojenský prostor, který byl uzavřen. Žít v blízkosti VVP nebylo snadné, často jsme slyšeli střelbu, výbuchy a přistávání stíhaček na Hradčanském letišti. Mnohokrát se nám stalo, když jsme chtěli projet vojenským prostorem směrem na Mnichovo Hradiště, že jsme nebyli vpuštěni. U hlavních silnic byly brány s vojenskou stráží a hlídali. Sověští vojáci uzavřeli průjezd vojenským prostorem, když přejížděli tanky nebo bylo vojenské cvičení. Jinak průjezd po silnici byl povolen, ale vstup do VVP byl přísně zakázán. Často se stávali dopravní nehody způsobené vojenskou technikou, např. v roce 1985, kdy vojenský tank srazil autobus s dětmi.“

Spousta obyvatel má různé příhody s vojáky, např. různě dávali najevo nesouhlas s jejich přítomností zde. Například potajmu vypouštěli ruským důstojníkům pneumatiky, můj praděda schovával nedostatkové zboží pro české rodiny, protože zde žily ženy ruských důstojníků, které nepracovaly a zkupovaly vše, co jim pod ruku přišlo.

4.8 Dopady války na území Ralsko

Válečný konflikt měl dopad na přírodu, infrastrukturu, tak i na demografickou strukturu. Dá se říct, že válečný konflikt ovlivnil celý vojenský prostor Ralsko. Bývalý vojenský újezd

Ralsko stále nese negativní důsledky dřívější vojenské činnosti. Nacházejí se zde opuštěné vojenské budovy ve stavu rozpadu, skladování munice a rozpadlé bunkry. Na bývalém vojenském výcvikovém prostoru Ralsko bylo vybudováno mnoho vojenských struktur, které sloužily k ubytování vojáků, skladování munice, provádění cvičení se střelbou a garážování vozidel. Většina těchto staveb si dodnes udržela alespoň svůj kostrbatý tvar. Objekty postavené z železobetonu obvykle zachovávají své obvodové zdi v značné míře, s častou absencí střechy. Obyvatelé žijící na území obce Ralsko byli přinuceni se vystěhovat a opustit své domovy, tím vznikly opuštěné domy, které postupem let chátrají. Provoz vojenského újezdu výrazně zasáhl přírodu, kde dodnes lze nalézt tankodromy, krátery z výbuchů cvičení, leteckých náletů a staré miny. Všechny tyto prvky je třeba odstranit z důvodu zajištění bezpečnosti. Největší devastace přírody proběhla zejména na prostoru letiště Hradčany, kde se nacházel jeden z největších skladů paliv a maziv na území České republiky. Podél celého letiště se nacházejí staré hangáry, které dnes využívají lidé pro soukromé účely, pro soukromé rekreační létání. Po odchodu sovětské armády proběhla rozsáhlá sanace celého VVP, ale i tak se zde nachází nevybuchlá munice. Do areálu bývalého vojenského letiště je zákaz vjezdu motorových vozidel a vstup je na vlastní nebezpečí. Fotografie, které se týkají letiště Hradčany, lze vidět na obrázcích 8 a 9.

Obrázek 8 Značka zákazu vjezdu do areálu VVP



Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek 9 Letiště Hradčany – hangáry



Zdroj: vlastní fotografie

5 Zhodnocení a doporučení

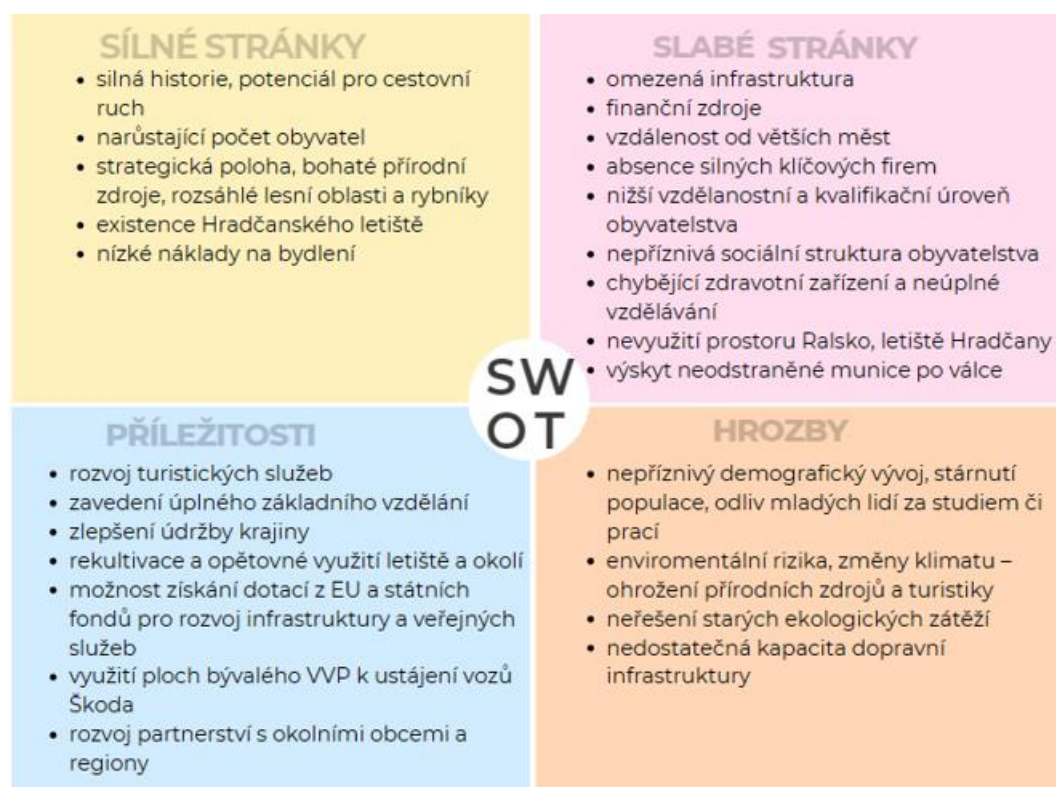
5.1 SWOT analýza obce Ralsko

SWOT analýza byla sestavena pomocí rozhovoru s pracovníkem města Ralsko referentem rozvoje Ing. Tomášem Hudíkem a s obyvateli obce Ralsko. SWOT analýza obce Ralsko naznačuje kombinaci silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, které mohou ovlivnit socio-ekonomický rozvoj této oblasti.

Silné stránky zahrnují bohatou historii, potenciál pro cestovní ruch díky strategické poloze, narůstající počet obyvatel, existenci letiště Hradčany a nízké náklady na bydlení. Tyto faktory mohou poskytnout pevný základ pro rozvoj ekonomiky a komunity. Na druhou stranu jsou tu však i slabiny, jako je omezená infrastruktura, nedostatek finančních a lidských zdrojů, vzdálenost od větších měst, absence klíčových firem, nižší vzdělanostní úroveň obyvatelstva a sociální struktura. Tyto faktory mohou představovat výzvy a brzdit celkový rozvoj. Příležitosti spočívají v rozvoji turistiky, zavedení úplného základního vzdělání, zlepšení údržby krajiny a rekultivaci, a využití prostoru Ralska a letiště Hradčany pro ekonomický růst. Dále se nabízí možnosti získání dotací pro infrastrukturní projekty a rozvoj veřejných služeb. Hrozby mohou přicházet z nepříznivého demografického vývoje, enviromentálních rizik, neřešených ekologických zátěží, nedostatečné kapacity dopravní infrastruktury a výskytu neodstraněné munice po válce.

Celkově je důležité tyto faktory pečlivě zvážit a implementovat strategie, které posílí pozitivní aspekty a minimalizují negativní vlivy, aby byl dosažen udržitelný socio-ekonomický rozvoj obce Ralsko.

Obrázek 10 SWOT analýza obce Ralsko



Zdroj: vlastní zpracování, Canva, sestaveno dle rozhovoru s referentem rozvoje Ing. Hudíkem (2024)

5.2 Návrh obnovy socio-ekonomického rozvoje obce Ralsko

Obec Ralsko, s její bohatou historií a jedinečným přírodním prostředím, stojí před výzvou obnovy své socio-ekonomické struktury. Pro dosažení udržitelného rozvoje a zlepšení kvality života svých obyvatel je klíčové zaměřit se na strategické oblasti, které podpoří kulturní oživení, ekonomický růst a sociální soudržnost. Tato kapitola představuje konkrétní návrhy pro kulturu, zaměstnanost a bydlení, které jsou zásadní pro celkový rozvoj obce Ralsko.

Zásadním krokem pro oživení kultury v Ralsku bude úzká spolupráce s Libereckým krajem. Tato spolupráce umožní využití širších zdrojů, know-how a marketingových nástrojů pro propagaci kulturních akcí, které přilákají návštěvníky z širšího okolí. Využití letiště Hradčany pro pořádání kulturních akcí, jako jsou koncerty, výstavy a tematické festivaly, vytvoří z Ralska kulturní a turistické centrum. Toto místo nabízí jedinečné prostředí pro velké venkovní akce, které mohou přilákat široké spektrum návštěvníků. Na obrázku číslo 11 lze vidět rozsáhlou plochu letiště Hradčany.

Obrázek 11 Letiště Hradčany



Zdroj: vlastní fotografie

Organizace tematických akcí, jako je "Den dětí – putování za historií", posílí lokální komunitu a zároveň představí bohatou historii obce širší veřejnosti. Pravidelné kulturní a historické festivaly, spojené s interaktivními prohlídkami a workshopy, zvýší zájem o kulturu a historii Ralska.

Zřízení obchodu s potravinami a spotřebním zbožím družstva COOP v obci podpoří lokální produkci a spotřebu, zvýší zaměstnanost a posílí místní ekonomiku. Družstvo nabídne obyvatelům kvalitní a dostupné potraviny, přičemž podpoří malé místní producenty a výrobce. Na obrázku číslo 12 je vyobrazena opuštěná budova vhodná pro realizaci družstva COOP.

Obrázek 12 Opuštěná budova – zřízení obchodu s potravinami a spotřebním zbožím družstva COOP



Zdroj: vlastní fotografie

Modernizace a přestavba bytových jednotek v oblasti Ploužnice zajistí kvalitní a dostupné bydlení pro stávající a nové obyvatele. Tento projekt nejenže zlepší životní prostředí, ale také

podpoří demografický rozvoj obce tím, že přiláká mladé rodiny a odborníky, kteří se mohou podílet na dalším rozvoji Ralska. Na obrázku číslo 13 jsou vidět budovy vhodné k realizaci bytových jednotek.

Obrázek 13 Bývalá škola a bytové jednotky – přestavba bytových jednotek v oblasti Ploužnice



Zdroj: vlastní zpracování

Obnova socio-ekonomického rozvoje obce Ralsko vyžaduje komplexní přístup, který integruje kulturní oživení, ekonomický růst a sociální soudržnost. Lze předpokládat, že implementace komplexních opatření, jako je spolupráce s Libereckým krajem, obnova letiště Hradčany a podpora lokální produkce a modernizace bydlení, by mohla významně přispět k obnově socio-ekonomického rozvoje obce Ralsko. Tyto klíčové kroky by mohly posílit kulturní scénu, podporovat ekonomický růst a posílit sociální soudržnost, přispívajíc tak k prosperitě a udržitelnému rozvoji celého regionu.

6 Závěr

Během této bakalářské práce bylo realizováno komplexní zkoumání socioekonomické obnovy obce Ralsko po válce s cílem prezentovat komplexní pohled na procesy a strategie, které mohou přispět k jejímu oživení a rozvoji. Práce byla strukturována do dvou hlavních částí – teoretické a praktické, jež společně poskytují komplexní analýzu tématu.

Teoretická část přinesla základní pochopení regionálního rozvoje, vlivu válek na socioekonomické struktury a specifika regionu, v němž se Ralsko nachází. Byla zdůrazněna důležitost historického, geografického a socioekonomického kontextu pro formulaci efektivních strategií obnovy. V praktické části byla obec Ralsko podrobena detailní analýze, včetně porovnání s referenčním územím Třeboň. Díky tomuto srovnání bylo možné identifikovat klíčové faktory, které mohou ovlivnit proces obnovy. SWOT analýza odhalila silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby, které stojí před obcí Ralsko, a na základě těchto zjištění byly formulovány návrhy na zlepšení její socioekonomické situace. Hlavní doporučení rozvoj cestovního ruchu a kulturních služeb – využití potenciálu letiště Hradčany, zřízení obchodu s potravinami pod společností COOP a modernizaci a přestavbu bytových jednotek. Tyto návrhy jsou zaměřeny na současné potřeby obce s ohledem na využití lokálních zdrojů a potenciálu obce pro udržitelný rozvoj, zatímco zohledňují potřebu ochrany životního prostředí a podporu sociální soudržnosti.

Výsledky této práce ukazují, že obnova obce Ralsko po válce je složitým procesem, který vyžaduje koordinované úsilí na mnoha úrovních. Předložené návrhy a doporučení představují krok směrem ke zlepšení socioekonomické situace v Ralsku, ale jejich úspěšná implementace bude záviset na angažovanosti místních obyvatel, místní správy a podpory ze strany kraje a státu.

Tato bakalářská práce tak přispívá k rozšíření poznání o socioekonomické obnově postižených oblastí a nabízí konkrétní návrhy pro obec Ralsko, které mohou sloužit jako inspirace pro podobné projekty v jiných regionech. Je však třeba mít na paměti, že každý region je specifický a strategie obnovy musí být přizpůsobeny lokálním podmínkám a potřebám.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

DĚTÁK, Jaroslav, 1976. *Třeboň*. Olympia.

GANTZEL, Klaus-Jürgen, 2001. *Krieg*. In Nohlen, Dieter (Hrsg.): *Kleines Lexikon der Politik*. München.

GROSPÍČ A KOL., 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4.

HONCŮ, Miroslav, 2012. *Mimoň v zrcadle staletí*. 2012. město Mimoň. ISBN 978-80-254-8365-7.

HONS, Osvald. *Zaniklé obce kolem Ralska*. Ralsko: Město Ralsko, 2014. ISBN 978-80-260-6779-5.

KOTLER, P., 2004. *Marketing*. Grada. ISBN 80-247-0513-3.

KOTLER, P., 2013. *Marketing management*. Grada. ISBN 978-80-247-4150-5.

MATOUŠEK, P. *Obce živé a zaniklé – Bývalý vojenský prostor Ralsko*. 2009. Mikroregion Podralsko. ISBN 978-80-254-6716-9.

SKOKAN, Karel, 2003. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Repronis. ISBN 80-7329-023-5.

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Portál. ISBN 978-80-7367-588-2.

VANHOVE, Norbert a Klaassen LEO, 1987. *Regional policy: a European approach*. 2nd ed. Aldershot : Gower. ISBN 0-566-05413-2.

WOKOUN, René, 2008. *Regionální rozvoj*. Linde. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, René, 2007. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Oeconomica. ISBN 978-80-245-1301-0.

Internetové zdroje

CANVA, 2024. [online]. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://www.canva.com/design/play?locale=cs-CZ&ui=eyJHIjpw7IkUiOnRydWV9fQ&layoutQuery=swot+anal%C3%BDza>

ČSÚ, 2023. *Historický lexikon obcí České republiky* [online]. [cit. 2023-12-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

ČSÚ, 2023. *Základní údaje podle obcí vybraného okresu* [online]. [cit. 2023-12-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>

ČSÚ, 2023. *SLDB* [online]. [cit. 2023-12-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/scitani-lidu-domu-a-bytu>

ČSÚ, 2019. *Klasifikace územních statistických jednotek* [online]. In: . [cit. 2024-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickyh_jednotek_cz_nuts-

ERICSSON, Mikael, 2004. Armed Conflict. *Journal of Peace Research* [online]. [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0022343304047568>

HUČKA, Miroslav, 2008. *Vznik a příčiny územních nerovností. Regionální disparit.* [online]. [cit. 2024-11-05]. ISSN 1802-9450.

LIBERECKÝ KRAJ, *Základní charakteristika území* [online], 2007. 22 [cit. 2024-01-29]. Dostupné z: https://www.kraj-lbc.cz/public/orlk/zneni_souteze_priloha_c3_2_011b03aad2.pdf

LIBERECKÝ KRAJ, 2023. *Mapy Libereckého kraje* [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://gis.kraj-lbc.cz/page2053>

MALÁ MARKETINGOVÁ, 2018. *SWOT analýza* [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.malamarketingova.cz/situacni-analyza-swot/>

MATYÁŠEK, Jiří, SUK, Miloslav, *Důsledky válečných konfliktů*, 2010. *Antropogeneze v geologii* [online]. 2010, 1 [cit. 2024-01-21]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/elportal/estud/pdf/js10/antropog/web/pages/4-6-dusledky-valecnych-konfliktu.html?fbclid=IwAR1MuHEXDVPRsWwd6WLumsnCTSupzvBtivWV5Ah6Z52iX1SRnsVYUMIXv4s>

MĚSTO RALSKO, 2023. *Oficiální web města* [online]. [cit. 2023-12-28]. Dostupné z: <https://mestoralsko.cz/>

PLAŠIL, Jiří, 2014. *Odůvodnění územního plánu Ralsko* [online]. In: . s. 193 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: https://mestoralsko.cz/wp-content/uploads/2019/06/Ralsko_UP_NApoVJ_text_oduvodneni.pdf

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR, 2023. *Registr komunálních symbolů* [online]. In: . [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://rekos.psp.cz/>

REGIOPARTNER, 2023. *Regionální analýzy socio-ekonomického charakteru* [online]. [cit. 2024-12-15]. Dostupné z: <https://www.regiopartner.cz/regionalni-analyzy-socio-ekonomickeho-charakteru-1404041465.html>

SKOKAN, Karel, 2008. *DISPARITY A REGIONÁLNÍ ROZVOJ V ZEMÍCH STŘEDNÍ EVROPY* [online]. 11 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: http://alkut.cz/edice_cd/cd3_regdis_2008/pdf/03%20regdis_2008.pdf

STUDENTSKÝ SUMMIT, Vliv ozbrojených konfliktů na životní prostředí, 2017. *Pražský studentský summit* [online]. 2017(23), 13 [cit. 2024-01-21]. Dostupné z: https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2019/02/UNEA_ozbrojene_konflikty.pdf?fbclid=IwAR1TD043ZwlfKqc1Vd dfGEhGpcqfvS_Hlz8ND0baHhRQl-TwUyEDsiRJhto

SUCHÁČEK, Jan, 2005. Regionální vývoj v České republice po roce 1990: reformace či deformace? *Ekonomická revue* [online]. [cit. 2024-10-25]. ISSN 1212-3951. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10084/56148>

TATEROVÁ, Eva, 2014. Vliv dopadů ozbrojených konfliktů na regionální rozvoj: případová studie dopadů ozbrojeného konfliktu v Sýrii na [online]. In: Hustopeče: Ústav teritoriálních studií, s. 6 [cit. 2024-01-21]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/120_2014.pdf

TŘEBOŇSKO, *Třeboňsko* [online], 2023. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/>

TVRDÝ, Lubor, 2004. Socioekonomické analýzy měst a regionů. *ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum* [online]. [cit. 2024-12-10]. Dostupné z: http://accendo.cz/wp-content/uploads/2004_soceko_analyzy.pdf

Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava ČR. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-12-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>

Zaniklé Ralsko, 2023. *Zaniklé Ralsko* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.zanikleralsko.cz/>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratek

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Regiony soudržnosti a kraje ČR.....	16
Obrázek 2 SWOT analýza	23
Obrázek 3 Znak a vlajka obce Ralsko	27
Obrázek 4 Poloha bývalého VVP Ralsko.....	29
Obrázek 5 Vlajka obce Třeboň	32
Obrázek 6 Firma DK Bohemia – pracovní příležitost v obci Ralsko.....	38
Obrázek 7 Firma KV Final – pracovní příležitost v obci Ralsko.....	38
Obrázek 8 Značka zakazu vjezdu do areálu VVP.....	48
Obrázek 9 Letiště Hradčany - hangárý.....	49
Obrázek 10 SWOT analýza obce Ralsko	51
Obrázek 11 Letiště Hradčany.....	52
Obrázek 12 Opuštěná budova - zřízení obchodu s potravinami a spotřebním zbožím družstva COOP	52
Obrázek 13 Bývalá škola a bytové jednotky - přestavba bytových jednotek v oblasti Ploužnice	53

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Úrovně NUTS.....	14
Tabulka 2 Přehled roku 1905 postavení jednotlivých okresů.....	29
Tabulka 3 Počet obyvatel obce Ralska	34
Tabulka 4 Počet obyvatel obce Třeboň	36
Tabulka 5 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity obce Ralsko	39
Tabulka 6 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity obce Třeboň	40
Tabulka 7 Vyjíždka za prací v obci Ralsko	42
Tabulka 8 Vyjíždka za prací v obci Ralsko	43

8.3 Seznam grafů

Graf 1 Vývoj obyvatelstva obce Ralska	34
Graf 2 Vývoj obyvatelstva obce Třeboň.....	35